Den centrala polisorganisationen

Ur KB:s samlingar
Digitaliserad år 2014

National Library of Sweden

Betänkande av RPS-utredningen

SOU
1993:92

Den centrala polisorganisationen

Betänkande av RPS-utredningen

SOU
1993:92

RefKB Occ SOU

Statens offentliga utredningar
1993:92
Justitiedepartementet

Den centrala polisorganisationen

Betänkande av RPS-utredningen
Stockholm 1993

SOU och Ds kan köpas från Allmänna Förlaget som ingår i C E Fritzes AB. Allmänna Förlaget ombesörjer också, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningskontor, remissutsändningar av SOU och Ds.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Fax: 08-20 50 21
Telefon: 08-690 90 90

REGERINGSKANSLIETS
OFFSETCENTRAL
Stockholm 1993

ISBN 91-38-13450-0
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Genom beslut den 6 maj 1993 uppdrog regeringen till hovrättspresidenten Håkan Winberg att utreda vissa frågor rörande den centrala polisorganisationen.

Chefen för Justitiedepartementet förordnade den 13 maj 1993 ämnessakkunnige i Justitiedepartementet Mats Öhrström att vara sekreterare i utredningen.

Utredningen har antagit namnet RPS-utredningen.

Betänkandet Den centrala polisorganisationen (SOU 1993:92) överlämnas härmed. Uppdraget är slutfört.

Stockholm i oktober 1993

Håkan Winberg

/Mats Öhrström

Innehållsförteckning

Sammanfattning 7

1 *Bakgrund* 11
1.1 RPS översynsrapport 11
1.2 Regeringens uppdrag 12
1.3 Avgränsning av utredningsuppdraget 12
1.4 Utredningsarbetets bedrivande 13

2 *Nuvarande förhållanden* 15
2.1 RPS organisation och uppgifter 15
2.2 Länsstyrelsernas utökade ansvar på polisområdet 16

3 *Mål - och resultatstyrning i en decentraliserad organisation* 19
3.1 Ett nytt styrsystem för statsförvaltningen 19
3.2 Konsekvenser inom polisen 21

4 *EG-perspektivet och det internationella perspektivet i övrigt* 25
4.1 Bakgrund 25
4.2 Statsförvaltningen och EG 26
4.3 Konsekvenser inom polisen 27

5 *Utredningens intervjuer* 29

6 *Slutsatser beträffande behovet av förändring* 37
6.1 RPS dubbelroll 37
6.2 Framtida uppgifter på central nivå inom polisen 38
6.2.1 Verksfunktioner 38
6.2.2 Rikskriminalpolisen 40
6.2.3 SÄPO 44

7 *Diskussion om möjliga strukturer för den centrala polisorganisationen* 47
7.1 En eller flera myndigheter 47
7.2 Nuvarande organisation för RPS - modell A 49
7.3 Nuvarande organisation för RPS med undantag för att SÄPO utgör en självständig myndighet - modell B 50
7.4 Tre självständiga myndigheter - modell C 50
7.5 En självständig myndighet med verksfunktioner och en självständig myndighet med operativa funktioner - modell D 51
7.6 En enda myndighet med verksfunktioner och med Rikskriminalpolisen och SÄPO som självständiga operativa enheter inom myndigheten - modell E 52

8 *Lekmannainflytandet inom den centrala polisorganisationen* 53

9 *Förslag till ny struktur för den centrala polisorganisationen* 55

10 *Genomförandefrågor m.m.* 59

Bilagor

1. Direktiven 63
2. Den centrala polisorganisationens roller i ett EG-perspektiv - internationella frågor. PM utarbetad av RPS 65
3. Sammanställning över personer utanför regeringskansliet som intervjuats av RPS-utredningen 77
4. Utkast till förordning med instruktion för Polisverket . . 79
5. Förordning (1989:773) med instruktion för rikspolisstyrelsen 89

Sammanfattning

Regeringen uppdrog i juni 1992 till Rikspolisstyrelsen (RPS) att genomföra en översyn av den egna organisationen. RPS redovisade sitt uppdrag till regeringen i mars 1993. RPS skulle enligt direktiven bl.a. belysa behovet av förändringar av den centrala polisorganisationen. Det skulle ske mot bakgrund av den förändrade roll och det ökade ansvar som landets länsstyrelser fått på polisområdet och som blivit följden av införandet av ett nytt budgetsystem med ramanslag och ett ökat inslag av mål- och resultatstyrning också på polisens område.

I maj 1993 uppdrog regeringen till hovrättspresidenten Håkan Winberg att komplettera RPS egen utredning. Kompletteringen skulle avse den centrala polisorganisationen dels i ett statsmaktsperspektiv, dels i ett EG-perspektiv. Utredningen har antagit namnet RPS-utredningen.

RPS-utredningen har som bakgrund för sina bedömningar bl.a. haft RPS översynsrapport och ett särskilt underlag från RPS rörande EG-perspektivet. Härutöver har utredningen genomfört ett drygt trettiotal intervjuer med personer inom och utom polisen.

I stark sammanfattning kan resultatet av utredningens intervjuer uttryckas i följande tre punkter:

- Det behövs en stark central förvaltningsmyndighet inom polisen. RPS har inte kunnat leva upp till rollen som central förvaltningsmyndighet. Man har inte koncentrerat uppgiften på de funktioner av stöd- och servicekaraktär som en central förvaltningsmyndighet har att utföra inom ramen för en mål- och resultatstyrning av modernt snitt.

- Genom den nuvarande konstruktionen av myndigheten RPS har Rikskriminalpolisen inte stått under löpande tillsyn från någon annan

myndighet vilket i praktiken innebär att det inte utövats någon egentlig tillsyn över Rikskriminalpolisen.

- Det behövs en stark Rikskriminalpolis med hög kompetens som i första hand inriktar sin verksamhet på kriminalunderrättelsetjänst och internationellt polissamarbete. I andra hand bör den vara en stödjande funktion gentemot polisen regionalt och lokalt. Rikskriminalpolisen har delvis konkurrerat med dessa organ och har bl.a. därför inte kunnat utgöra det stöd som behövs.

Samtliga dessa tre svagheter i den nuvarande organisationen har samband med att den centrala förvaltningsmyndighetens roller i ett statsmaktsperspektiv inte varit tillräckligt tydliga.

Mot bakgrund av de bl.a. genom intervjuerna konstaterade svagheterna i RPS organisation valdes fem kriterier för en välfungerande central polisorganisation ut. Kriterierna - ehuru inte heltäckande - är valda så att de tydligt skall belysa skillnaden mellan de olika organisationsmodeller som diskuteras. Kriterierna är följande:

I Koncentrerar uppgiften på verksfunktionerna, dvs. ger de bästa möjligheterna att ge det stöd som erfordras till regeringen och till den regionala och lokala polisorganisationen.

II Ger en stark Rikskriminalpolis med hög kompetens med huvudinriktning på internationellt polissamarbete och kriminalunderrättelsetjänst och som inte konkurrerar med den lokala och regionala polisen.

III Skiljer på polisoperativ verksamhet och tillsyn.

IV Medger en enda central polisorganisation.

V Är en organisationsmodell som är lättbegriplig för allmänheten.

Utifrån dessa kriterier värderades sedan fem olika organisationsmodeller.

RPS-utredningen föreslår mot denna bakgrund att den centrala polisorganisationen liksom hittills skall bestå av en enda förvaltnings-

myndighet som i sig innehåller såväl Rikskriminalpolisen som SÄPO. Rikskriminalpolisen och SÄPO skall dock vara helt självständiga i polisoperativa frågor.

Genom att Rikskriminalpolisen och SÄPO är självständiga på detta sätt kan förvaltningsdelen av myndigheten koncentrera sig på verksfunktionerna - ekonomi- och personaladministration, tillsyn, uppföljning och utvärdering, teknisk utveckling m.m. - på ett helt annat sätt än hittills. För att markera betydelsen av dessa uppgifter, och för att stryka under att de utgör en mycket väsentlig del av den centrala polisorganisationen bör myndigheten benämnas Polisverket. Det visar också att myndighetens uppgift inte är att styra polisen i riket. Som en följd av detta bör chefen för Polisverket ha tjänstetiteln generaldirektör. Polisverket bör ha en lekmannastyrelse med generaldirektören som ordförande. Därigenom får också Rikskriminalpolisen och SÄPO det erforderliga lekmannainflytandet.

Sammanfattningsvis innebär den föreslagna organisationsmodellen att den operativa polisverksamhetens självständiga ställning säkras också inom den centrala polisorganisationen. Detta sker samtidigt som den centrala polisorganisationen genom förslaget får de förutsättningar man behöver för att kunna fungera i både stabs- och servicerollerna i enlighet med moderna ledningsprinciper.

Den nya organisationen föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

1 Bakgrund

1.1 RPS översynsrapport

Regeringen uppdrog den 25 juni 1992 till Rikspolisstyrelsen (RPS) att genomföra en översyn av den egna organisationen. I december 1992 kompletterades uppdraget att avse också vissa delar av kriminalpolisverksamheten i landet. Den 31 mars 1993 redovisade RPS sin översynsrapport till regeringen. Enligt direktiven skulle rapporten bl.a. belysa behovet av förändringar av den centrala polisorganisationen. Uppdraget skulle genomföras mot bakgrund av den förändrade roll och det ökade ansvar som landets länsstyrelser fått på polisområdet och som blivit följden av införandet av ett nytt budgetsystem med ramanslag och ett ökat inslag av mål- och resultatstyrning också på polisens område.

På kriminalpolisområdet skulle RPS lämna förslag till en förbättrad organisation, i första hand på den regionala nivån.

I direktiven sades bl.a. följande: "En ledstjärna vid översynen bör vara att i högre grad koncentrera Rikspolisstyrelsens uppgifter till områden där en effektiv verksledning behövs för att säkerställa att polisverksamheten i landet operativt, administrativt och ekonomiskt bedrivs och utvecklas i enlighet med riksdagens och regeringens intentioner och beslut. Vidare skall belysas möjligheten att ge enheter inom den centrala polisorganisationen med operativa eller servicebetonade uppgifter en självständigare ställning enligt moderna ledningsprinciper."

RPS översynsrapport innehåller fyra delar som behandlar
- RPS uppgifter och organisation,
- register- och dataverksamheten vid RPS,
- verksamheten vid Förvaltningskontoret Kronoberg och

- den regionala kriminalpolisverksamheten samt Rikskriminalpolisens uppgifter och organisation.

1.2 Regeringens uppdrag

Regeringen uppdrog den 6 maj 1993 till mig att utreda vissa frågor rörande den centrala polisorganisationen (*bilaga 1*). Utredningen skulle utgöra en komplettering till den organisationsöversyn som RPS genomfört. Kompletteringarna skulle avse den centrala polisorganisationen dels i ett statsmaktsperspektiv, dels i ett EG-perspektiv.

1.3 Avgränsning av utredningsuppdraget

Jag har uppfattat regeringens uppdrag så att det gäller att analysera och lämna förslag beträffande den centrala polisorganisationens roll och uppgifter mot den här skisserade bakgrunden. Det innebär att jag inte tar upp de delar av översynsrapporten som avhandlar register- och dataverksamheten respektive verksamheten vid Förvaltningskontoret Kronoberg. Beträffande kriminalpolisverksamheten och Säkerhetspolisens verksamhet tar jag upp dem endast i de delar de har betydelse för hur polisverksamheten centralt organiseras.

Enligt uppdraget skall utredningen som nämnts i första hand avse statsmaktsperspektivet och EG-perspektivet.

Innebörden av detta skulle kunna uppfattas som att det endast är relationerna mellan regeringen och den centrala förvaltningsmyndigheten som skall belysas. Det är dock nödvändigt att också i någon mån ta upp och belysa relationerna mellan den centrala nivån (regeringen och den centrala förvaltningsmyndigheten), å ena sidan, och länsstyrelserna och polismyndigheterna, å andra sidan, med tanke på att det är dessa myndigheter som i samspel med den centrala nivån svarar för genomförandet av huvuddelen av de konkreta arbetsuppgifterna inom polisen. Förändringar på den centrala nivån får följdverkningar lokalt och regionalt och vice versa.

Den rapport som RPS har lämnat har naturligen haft sina utgångs-

punkter i hur RPS själv ser på sin nuvarande och kommande position inom polisen mot bakgrund av den nyss beskrivna utvecklingen. RPS uppfattningar och värderingar har självfallet betydelse för statsmakternas slutliga ställningstagande till de aktuella frågorna. Min uppgift har inte varit att ta ställning till RPS översynsrapport utan att från ett statsmaktsperspektiv komplettera översynsrapporten.

Som framgår i det följande har jag i vissa frågor kommit till andra resultat och dragit andra slutsatser är vad RPS själv har gjort. Jag har, med utgångspunkt i mitt utredningsuppdrag, kunnat se på och värdera omständigheter och förhållanden på ett något annat sätt än RPS. Till dessa frågor hör utvecklingen av den offentliga förvaltningen på ett generellt plan samt myndigheternas ställning och uppgifter i ett internationellt perspektiv. Jag kommer i det följande att närmare redovisa hur jag har resonerat i dessa översiktligt angivna frågor.

Enligt direktiven för RPS-utredningen faller SÄPO:s uppgifter och organisation utanför utredningsuppdraget. Uppdraget innebär emellertid samtidigt att RPS organisation bör belysas från principiella utgångspunkter och innehålla en analys av RPS framtida roll i första hand i förhållande till statsmakterna. Jag har tolkat detta som att utredningen är fri att lämna förslag när det gäller frågan om hur SÄPO organisatoriskt skall förhålla sig till övriga delar av RPS.

1.4 Utredningsarbetets bedrivande

Utredningen har genomförts under en begränsad tid.

RPS översynsrapport, som på vissa punkter är mycket omfattande, har varit ett betydelsefullt underlag för arbetet. När det gäller EG-perspektivet har RPS medverkat med särskilt underlag för utredningen (*bilaga 2*). Tillsammans med författningstexter och förarbeten samt det omfattande material som finns när det gäller de centrala förvaltningsmyndigheternas uppgifter i ett system med mål- och resultatstyrning har detta utgjort det skriftliga underlaget för utredningen.

Härutöver har utredningen genomfört ett antal intervjuer, se kapitel 5 och *bilaga 3*.

2 Nuvarande förhållanden

2.1 RPS organisation och uppgifter

Rikspolisstyrelsens (RPS) uppgifter faller inom ett mycket brett verksamhetsfält. Detta är utförligt beskrivet i RPS översynsrapport. I grova drag kan verksamheten indelas i operativa uppgifter, i traditionella förvaltningsuppgifter och i serviceuppgifter i vid mening. Den operativa verksamheten bedrivs dels av Rikskriminalpolisen, dels av Säkerhetspolisen (SÄPO). Förvaltningsuppgifterna bedrivs inom vad som RPS i sin översynsrapport benämner "egentliga RPS" och innefattar sådana funktioner som ingår i en central förvaltningsmyndighet i traditionell mening. Serviceuppgifterna är många och av varierande slag. De omfattar i huvudsak den verksamhet som bedrivs vid Polishögskolan (PHS), Registerbyrån, Databyrån och Förvaltningskontoret Kronoberg. Verksamheten vid Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL) såsom central funktion inom polisväsendet kan också karakteriseras som en servicefunktion, men ingår inte organisatoriskt i RPS.

De överväganden och förslag jag redovisar i det följande avser i första hand förvaltningsuppgifterna och de operativa uppgifterna. Dessa uppgifter är de mest väsentliga när det gäller att analysera den centrala polisorganisationens roller i det statsmaktsperspektiv och det EG-perspektiv som jag enligt utredningens direktiv skall anlägga. Serviceuppgifterna berör jag inte mer än i vissa särskilda fall.

En annan viktig förutsättning för mina överväganden och förslag är, som tidigare nämnts, den vidgade roll och det utökade ansvar som länsstyrelserna numera har när det gäller polisen.

För att i någon mån belysa RPS breda verksamhetsfält redovisas här några av RPS nuvarande uppgifter:

Förvaltnings- och serviceuppgifter

- personaladministration för 26 000 anställda
- ekonomiadministration för 117 polismyndigheter i det nya budgetsystemet
- metodutveckling
- teknikutveckling
- central utbildning
- utvecklandet av den svenska polisens internationella arbete
- tillsyn, uppföljning och utvärdering för polisväsendet
- drift av centrala polisregister och ett flertal andra ADB-rutiner
- ADB-utveckling

Operativa uppgifter

- kriminalunderrättelsejänst
- den mest kvalificerade kriminalpolisverksamheten
- säkerhetsunderrättelsetjänst och säkerhetsskydd
- internationella kontakter
- fjällräddning och annan polisverksamhet med flyg (polisflyget)
- förstärkningsfrågor
- FN-poliser

RPS personal uppgår till omkring 1 100 personer (exkl. SÄPO).

RPS är alltså en personalmässigt stor central förvaltningsmyndighet som har ett mycket brett verksamhetsfält. Detta ställer särskilda krav på myndighetens ledning, inte minst därför att myndigheten härutöver har flera olika roller när det gäller polisverksamheten i riket - roller som delvis är svåra att förena.

2.2 Länsstyrelsernas utökade ansvar på polisområdet

Under senare år har det skett betydande förändringar när det gäller styrningen av polisen i Sverige. I korthet innebär förändringarna att länsstyrelserna fått ett utökat ansvar för polisen i länet som innebär att länsstyrelserna beslutar om

- fördelningen av medel för polisen inom länet,
- inriktningen av polisens verksamhet i länet och
- indelningen av länet i polisdistrikt.

Härtill har samtliga länsstyrelser regeringens uppdrag att utarbeta en plan för rationaliseringar inom länets polis under tiden t.o.m. budgetåret 1995/96. Länsstyrelserna har också ansvaret för genomförandet av rationaliseringsplanerna. (Se polisförordningen 1984:730, omtryckt 1993:993; regleringsbrev för budgetåret 1993/94 avseende anslag för polisväsendet.)

Detta kan också uttryckas så att länsstyrelserna direkt under regeringen har fått ett odelat ansvar för såväl verksamheten som resursanvändningen inom polisen.

Samtidigt som detta skett har systemet med mål- och resultatstyrning av statsmyndigheterna vuxit fram och börjat tillämpas också på polisens område. Systemet innebär bl.a. att detaljstyrningen av myndigheterna på alla nivåer minskar och att ansvaret för att uppnå de av riksdagen och regeringen uppsatta målen för verksamheten förs ut till de verksamhetsansvariga myndigheterna.

Vad nu i korthet har redovisats har självfallet stor betydelse för vilka uppgifter och vilket ansvar som i fortsättningen skall falla på den centrala nivån inom polisen.

3 Mål- och resultatstyrning i en decentraliserad organisation

3.1 Ett nytt styrsystem för statsförvaltningen

Under senare år har det i den svenska offentliga förvaltningen skett en decentralisering av många uppgifter. Det handlar dels om en decentralisering från staten till kommunerna, dels om en decentralisering från centrala statliga förvaltningsmyndigheter till regionala statliga sådana. Det handlar också om att regeringen överlåter uppgifter till regionala statliga myndigheter, exempelvis länsstyrelserna. Det är sannolikt att en fortsatt utveckling i denna riktning kommer att ske, bl.a. därför att en decentralisering innebär fördelar både effektivitetsmässigt och när det gäller medborgarnas inflytande på verksamheten. Denna utveckling torde inte komma att brytas om Sverige blir medlem i EG utan snarare att förstärkas, eftersom den ligger i linje med den inom EG gällande subsidiaritetsprincipen som innebär att beslut inte skall fattas på högre nivå än vad som är nödvändigt.

Inom svensk statsförvaltning pågår sedan några år införandet av vad som benämns en mål- och resultatstyrning. Det innebär i korthet att den traditionella detaljreglering av centrala, regionala och lokala myndigheters verksamhet som tidigare tillämpats successivt begränsas för att delvis ersättas av en styrning som innebär att regeringen, på grundval av riksdagens beslut, sätter upp mål för verksamheten hos myndigheterna. Myndigheterna har sedan ansvaret för att de uppställda målen för verksamheten uppfylls - inom ramen för det regelverk som givetvis gäller och som anger de formella ramarna inom vilka målen skall uppnås. Regeringen har sedan ett ansvar för att det sker en uppföljning av att målen uppfylls. De mål som på detta sätt sätts upp är av en övergripande karaktär och måste på olika sätt pre-

ciseras. Det måste göras på ett sådant sätt att målen blir uppföljningsbara.

En viktig del i systemet är också att myndigheterna får treåriga budgetramar och att de vart tredje år lämnar en s.k. fördjupad anslagsframställning och de mellanliggande två åren endast lämnar vad som benämns en enkel anslagsframställning. I traditionella styrsystem har man kunnat begränsa uppföljningen av verksamheten till att avse frågan om huruvida gällande lagar, förordningar och andra - ofta mycket detaljerade - regler och bestämmelser har följts. Man har långtifrån alltid följt upp att det underliggande syftet med eller målet för reglerna har uppnåtts. Ett system med mål- och resultatstyrning och i princip treåriga anslagsperioder innebär att styrningen huvudsakligen begränsas till att avse just målet och att den myndighet som skall verka för att målet uppnås själv får välja vägar för att uppnå målet. Detta måste självfallet ske inom ramen för gällande lagar och andra bestämmelser, men dessa kan alltså i ett system med mål- och resultatstyrning begränsas i förhållande till vad som har varit nödvändigt i traditionella styrsystem.

Det nya sättet att styra ställer emellertid också nya krav på de centrala förvaltningsmyndigheterna. Från att ha utfärdat egna författningar och många gånger alltså mycket detaljerade tillämpningsföreskrifter och andra regler får man övergå till att på skilda sätt stödja myndigheterna i deras arbete för att uppnå målen. Samtidigt förutsätter systemet med mål- och resultatstyrning också en uppföljning av annat slag än den traditionella.

Uppföljningen är en många gånger komplicerad process som kan behöva innefatta såväl bearbetning och analys av statistiskt material som resultaten från inspektioner och tillsyn av skilda slag. Den måste i de flesta fall innefatta ett stort mått av kvalitativa bedömningar. För uppföljningen behöver regeringen medverkan från de centrala förvaltningsmyndigheterna. Dels är det naturligt att regeringen begränsar sig till att genom sina beslut ange den politiska inriktningen, dels är det naturligt att regeringen i uppföljningen använder sig av de

centrala förvaltningsmyndigheterna exempelvis för att utarbeta lämpliga resultatmått. Detta krävs för att göra det möjligt att ge de regionala och lokala myndigheterna de styrsignaler som behövs för att de skall kunna bedriva sin verksamhet i linje med riksdagens och regeringens intentioner. Detta arbetssätt förutsätter naturligtvis att regeringen och de centrala förvaltningsmyndigheterna arbetar i en nära samverkan som innebär att den centrala förvaltningsmyndigheten i förhållande till regeringen har en slags stabsroll och därmed "tänker och arbetar i ledningens anda" (Marknadsanpassade service- och stabsfunktioner; SOU 1991:40). Arbetssättet inkräktar inte på myndigheternas självständighet i fråga om myndighetsutövning mot enskilda m.m. enligt 11 kap. 7 § regeringsformen.

Den centrala förvaltningsmyndigheten måste alltså förändra sin styrning från att formellt reglera verksamheten i detalj till att stödja regeringen i mål- och resultatstyrningsprocessen. Det kan gälla att medverka när det gäller att utarbeta preciserade mål för verksamheten och att biträda regeringen med att följa upp att de uppsatta målen nås. Dessutom bör de centrala myndigheterna på olika sätt stödja de regionala och lokala myndigheterna i deras arbete - och i större utsträckning i en dialog med dem. De centrala myndigheterna har också ett ansvar för att uppmärksamma regeringen på erforderliga regelförändringar. Detta hindrar naturligtvis inte att de centrala förvaltningsmyndigheterna även fortsättningsvis har föreskriftsrätt, men då i begränsad omfattning.

3.2 Konsekvenser inom polisen

De förändringar som under senare år skett när det gäller styrningen av polisens verksamhet ligger väl i linje med de allmänna decentraliseringssträvandena för vilka nyss har redogjorts. Länsstyrelserna har fått uppgifter som innebär att de när det gäller polisen har ansvaret för att fördela medel, besluta om verksamhetsinriktningen och om indelningen i polisdistrikt i länet. Samtidigt har länsstyrelserna fått ett

utökat ansvar när det gäller ekonomiadministrationen för polisen i länen. Härtill kommer att den s.k. länspolismästarmodellen har genomförts i hela landet den 1 juli 1992. Det innebär att polischefen i det största distriktet i länet också är regional polischef och i den egenskapen föredragande eller beslutande i länsstyrelsen i polisfrågor. Regeringen har, som nämnts, också i juni 1992 uppdragit åt länsstyrelserna att utarbeta och genomföra rationaliseringsprogram för polisen i länen.

Sammantaget betyder detta att länsstyrelserna/länspolismästarna i de 24 länen har resurser, kompetens och styrmöjligheter på ett helt annat sätt än vad flertalet av de f.n. 117 polisdistrikten vart för sig kunnat ha. Situationen är alltså radikalt annorlunda än vid polisväsendets förstatligande år 1965 då RPS inrättades som central förvaltningsmyndighet för polisen.

Den redovisade utvecklingen måste få konsekvenser för RPS verksamhet. I viss utsträckning har så också skett och under 1980-talet har RPS befogenheter att styra polisens verksamhet successivt minskats. RPS kvarvarande uppgifter i detta hänseende avser i huvudsak endast administrativ styrning. Genom bl.a. budgetreformen och införandet av länspolismästarmodellen har förutsättningar skapats för att ta ytterligare steg i denna riktning. De nämnda reformerna har emellertid ännu endast i begränsad utsträckning påverkat RPS verksamhetsinriktning och storlek. Inte heller i RPS översynsrapport har de fått genomslag på det sätt som rimligen bort ske.

När det gäller polisens verksamhetsområde innebär mål- och resultatstyrningen följande.

Riksdagens och regeringens uppgift i systemet är att formulera mål på ett sådant sätt att det är möjligt att följa upp dem. Med en minskad detaljstyrning av myndigheterna får dessa ett relativt stort utrymme att välja vägarna för att nå målet. Den centrala förvaltningsmyndighetens uppgift blir att ge underlag för statsmakternas beslut, att medverka i en precisering av målen, att föra en dialog med regeringen och länsstyrelserna bl.a. i det syftet, samt att, på regeringens vägnar,

svara för uppföljningen av att målen nås.

Den centrala förvaltningsmyndigheten måste också svara för att de ekonomiadministrativa och andra administrativa system som erfordras för att möjliggöra en meningsfull uppföljning och utvärdering byggs upp. Detta kan ibland ske genom att redan existerande system anpassas efter de nya behoven men ibland kan det också krävas helt nya system för uppföljning och utvärdering. Det centrala är att systemen måste vara stödjande för den regionala och lokala organisationen och därför utarbetade för den och i samråd med den. Uppföljningen och utvärderingen ställer också krav på att andra än rent kvantitativa metoder för uppföljning och utvärdering på motsvarande sätt utvecklas.

Den centrala förvaltningsmyndigheten bör härutöver ha till uppgift att stödja länsstyrelserna genom att utveckla arbetsmetoder och svara för tekniskt utvecklingsarbete. Även detta arbete bör ske i nära samverkan med länsstyrelserna och metoder och system får därefter ställas till deras förfogande. Valet av arbetsmetoder och tekniska metoder kan därefter - med vissa undantag - överlåtas till länsstyrelserna.

Sammantaget kan sägas att det centrala verkets uppgift förändras i riktning "från att styra med paragrafer till att styra med argument". Samtidigt måste det ske en utveckling så att det centrala verkets tjänster kommer att efterfrågas från myndigheterna på grund av den erkända kompetens verket besitter.

Genom att genomförandet av politiken på detta sätt delegeras till länsstyrelserna är det självfallet nödvändigt att det på olika sätt sker en kontroll av att länsstyrelserna arbetar i enlighet med statsmakternas intentioner och i riktning mot uppsatta mål. Tillsyn, uppföljning och utvärdering blir alltså mycket centrala uppgifter för den centrala förvaltningsmyndigheten.

Som framgår av kapitel 5 finns det kritik mot RPS för att man ännu inte inriktat sin verksamhet efter de nya förutsättningar som systemet med mål- och resultatstyrning anger. Jag vill också redan här peka på

det problem det innebär att man inom en och samma myndighet bedriver en operativ verksamhet och samtidigt har tillsynen över den.

4 EG-perspektivet och det internationella perspektivet i övrigt

4.1 Bakgrund

Den internationella utvecklingen har stor betydelse för polisens verksamhet i framtiden. Jag kan dock konstatera att internationellt samarbete på polisområdet har funnits under en lång följd av år och inom många av polisens uppgiftsområden. Det som nu kan bedömas komma att medföra en väsentlig ökning av det internationella samarbetet - varav EG-samarbetet är en del - är som jag ser det i första hand tre faktorer. De gäller den ökande internationella brottsligheten, förhandlingarna inför ett medlemskap i EG samt de nya förutsättningar vid ett medlemskap som innebär att gränskontrollen i dess nuvarande form upphör.

De nämnda faktorerna innebär att nya och varierande krav ställs på den centrala polisorganisationens internationella arbete. Det handlar om samverkan i kriminalunderrättelsetjänstfrågor, samverkan i polisoperativ verksamhet, samt om medverkan i det pågående förhandlingsarbetet. Härtill kommer att samverkan kan komma att behöva utvecklas inom alla de olika fackområden på polisområdet där man sedan länge samarbetar med kolleger - ofta specialister - i andra länder.

RPS är s.k. nationell byrå inom den internationella kriminalpolisorganisationen Interpol. Interpolsamarbetet beskrivs ibland som ett samarbete av "brevlådekaraktär", varmed avses att det inte är direkt operativt. Som jag ser det bör emellertid Interpolverksamheten i detta sammanhang betraktas som operativ verksamhet eftersom den i många fall syftar till eller har nära samband med operativa insatser. Förhandlingsarbetet liksom kunskaps- och erfarenhetsutbyte på metodom-

rådet och när det gäller exempelvis teknisk utveckling har emellertid mera karaktären av samverkan mellan traditionella centrala förvaltningsmyndigheter.

I den diskussion som förts inför EG-förhandlingarna har ifrågasatts om den svenska modellen med förhållandevis små regeringsdepartement och med centrala förvaltningsmyndigheter kan fungera även vid ett EG-medlemskap. Denna fråga har nyligen utretts inom ramen för kommittéväsendet och redovisats i betänkandet Statsförvaltningen och EG (SOU 1993:80). Frågan behandlas i följande avsnitt.

RPS har på begäran från RPS-utredningen utarbetat en PM "Den centrala polisorganisationens roller i ett EG-perspektiv - internationella frågor" (*bilaga 2*). I denna PM behandlas RPS nuvarande kontakter med internationella organ och med andra länder, en bedömning av utvecklingen på kort och lång sikt, olika handlingslinjer vid ett svenskt medlemskap i EG, samt uppgiftsfördelningen mellan regeringskansliet och polisorganisationen.

4.2 Statsförvaltningen och EG

I det nyss nämnda betänkandet Statsförvaltningen och EG diskuteras bl.a. rollfördelningen mellan regeringen och dess förvaltningsmyndigheter i EG-arbetet. Följande citat är hämtat ur utredningen (s. 16 f.):

"En fråga för utredningen har varit huruvida det inom ramen för nu gällande grundlagsbestämmelser och med bibehållande av den svenska förvaltningsmodellen är möjligt att utforma effektiva och korrekta samverkansformer mellan regeringen och dess förvaltningsmyndigheter i EG-arbetet.

Systemet med fristående myndigheter innebär, enligt vår uppfattning, ur konstitutionell synvinkel inte några problem när det gäller regeringens ansvar gentemot EG. Förvaltningsmyndigheterna lyder under regeringen och skall förverkliga de intentioner som kommer till utryck genom riksdagens och regeringens beslut. I regeringens styrande funktion ingår en skyldighet att leda förvaltningsmyndigheternas verksamhet. De svenska förvaltningsmyndigheterna har, förutom

i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild eller mot kommun eller lagtillämpning, en motsvarande lydnadsplikt gentemot regeringen. Inom ramen för regeringsformen och riksdagens beslut är det regeringen som på egen hand har att bedöma i vilken utsträckning den önskar styra sin förvaltning.

Förvaltningsmyndigheterna har inte någon egen befogenhet att meddela föreskrifter. De föreskrifter som myndigheterna beslutar har sin grund i bemyndiganden från riksdagen eller regeringen.

Regeringen kommer att i EG-arbetet behöva medverkan av personal från förvaltningsmyndigheterna. Detta kan komma att medföra vissa påfrestningar på dagens organisationsmodell och ställa delvis andra krav på verksledningarna. Regeringens styrning av verksamheten inom dessa områden kommer enligt vår bedömning att bli tydligare än tidigare.

En viktig fråga för oss har varit hur regeringen, med beaktande av konstitutionella aspekter, bör hantera arbetet med att forma och driva regeringens politik i de olika EG-organen och hur berörda myndigheter sinsemellan skall samordna sin verksamhet.

Vi bedömer att regeringen i dag har de möjligheter att styra förvaltningsmyndigheterna som behövs i EG-arbetet. Här liksom inom andra områden krävs det dock att regeringen, för att säkerställa att förvaltningsmyndigheterna driver sin verksamhet i enlighet med regeringens intentioner och inte låter aktiviteterna präglas av sektoriella särintressen, genom normgivning, tydliga myndighetsdirektiv och riktlinjer klart anger kraven på förvaltningsmyndigheternas verksamhet. Vidare måste man från regeringskansliets sida tydliggöra ansvarsfördelningen mellan departement och myndighet.

En viktig del av regeringens styrning också inom detta område är formerna för uppföljning, granskning och bedömning av den offentliga verksamheten. Denna styrning bör huvudsakligen kunna ske inom ramen för budgetprocessen med krav på en ständig dialog, fullständiga redovisningar, fortlöpande rapporter inom särskilda områden etc."

4.3 Konsekvenser inom polisen

Ovanstående citat anger väl de förutsättningar som gäller beträffande

samverkan mellan regeringen, RPS och polisväsendet i övrigt. Jag noterar särskilt att utredningen markerar vikten av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan departement och myndighet.

Sammantaget innebär länsstyrelsernas ökade ansvar på polisens område, systemet med mål- och resultatstyrning och det internationella perspektivet att de roller som regeringen, länsstyrelserna och den centrala förvaltningsmyndigheten spelar förändras. Vikten av att tydliggöra ansvaret för de skilda aktörerna kan inte nog understrykas.

I korthet kan rollerna beskrivas enligt följande. Regeringen skall, på grundval av riksdagens beslut, sätta upp målen för länsstyrelsernas verksamhet såsom högsta polisorgan i länen och för polisverksamheten i länen. Länsstyrelserna har ansvaret för att målen uppnås och ansvarar för den operativa verksamheten och resursanvändningen. Den centrala förvaltningsmyndigheten har uppgiften att stödja regeringen i dess arbete med att utarbeta målen och förmedla dem till länsstyrelserna samt att medverka vid den uppföljning och utvärdering som erfordras för att man skall kunna kontrollera att målen uppnås. Den centrala förvaltningsmyndigheten bör också medverka med kompetensförsörjning och med att utveckla olika administrativa gemensamma system, metoder och teknik för polisens verksamhet i länen samt svara mot behovet av en central arbetsgivarroll inom polisens område. I den centrala förvaltningsmyndighetens uppgift ligger också att bedriva traditionell tillsyn.

Det kan diskuteras om den beskrivna rollen är förenlig med att den centrala förvaltningsmyndigheten också bedriver operativ polisverksamhet. Jag återkommer till den frågan i kapitel 6.

5 Utredningens intervjuer

Ett viktigt underlag för utredningens överväganden och förslag har varit de intervjuer som utredningen genomfört. Som framgår av förteckningen i *bilaga 3* har intervjuer genomförts med ett antal landshövdingar, länspolismästare och polismästare. Vidare har generaldirektörerna för Riksrevisionsverket, Statskontoret och Statistiska centralbyrån intervjuats liksom professorn i statskunskap Nils Stjernquist. Bland de övriga som intervjuats kan nämnas Riksåklagaren samt andra företrädare för åklagarväsendet. Intervjuer med Rikspolischefen har skett vid två tillfällen. Utredningen har besökt Justitsministeriet och Rigspolitichefen i Danmark samt Justis- og politidepartementet i Norge, samt skriftligen inhämtat upplysningar om polisens organisation i Finland.

Intervjuerna har haft karaktären av samtal med de intervjuade och har därför inte varit hårt strukturerade. Utgångspunkten för intervjuerna har varit de i utredningsdirektiven angivna statsmakts- och EG-perspektiven.

I det följande redovisas i sammanfattning resultatet av intervjuerna.

En allmän reflektion är att många av de intervjuade har en gemensam uppfattning i flera av de frågor utredningen haft att behandla. Det gäller exempelvis frågan om lämpligheten av att - som nu i RPS - i samma myndighet ha såväl polisoperativa uppgifter som tillsynen över sådana uppgifter. Praktiskt taget alla de intervjuade menade att en sådan blandning av roller inte är lämplig. Det gäller också frågan om benämningen av den centrala förvaltningsmyndigheten inom polisen, där det råder nästan total samstämmighet om att namnet Rikspolisstyrelsen är mindre lämpligt eftersom det lätt kan leda tanken fel. Namnet kan nämligen uppfattas som om RPS skulle leda den svenska polisen, när det i stället förhåller sig på det sättet att polisverksam-

heten i landet under regeringen till följd av decentraliseringen leds av länsstyrelserna i deras roll som högsta polisorgan i länen.

I det följande är intervjusvaren systematiserade under åtta rubriker A t.o.m. H.

A Allmänt

Intervjuerna ger vid handen att RPS inte fullt ut har accepterat att dess roll måste förändras när ansvaret för många viktiga uppgifter decentraliserats till landets länsstyrelser. Man har inte heller tagit konsekvenserna av decentraliseringen genom att föreslå någon reducering av RPS egen verksamhet. När det gäller RPS roll att förmedla riksdagens och regeringens beslut till polismyndigheterna anser flera att RPS, exempelvis i sina s.k. manifest, dragit alltför långtgående slutsatser och därmed skapat en osäkerhet om vad som är riksdagens och regeringens politik på området och vad som är RPS egna intentioner. Det finns också de som anser att manifesten fyller en viktig funktion, under förutsättning att de uppfattas på rätt sätt.

Flera av de intervjuade anser att den roll som RPS gavs genom riksdagsbeslutet med anledning av propositionen (1989/90:155) Förnyelse inom polisen är väl avvägd, men att RPS inte fullt ut har förändrat sin verksamhet i enlighet med intentionerna i rikdagsbeslutet.

B RPS uppgifter som central förvaltningsmyndighet

Det finns en bestämd allmän uppfattning om att det behövs en stark central förvaltningsmyndighet inom polisen. Den skall i första hand stödja länsstyrelserna och polisdistrikten i deras arbete. Den skall göra det genom att svara för gemensamma behov när det gäller t.ex. ekonomiadministration, annan administration, personalpolitik, metodutveckling, teknisk utveckling och förande av centrala register men också genom att driva och medverka i en uppföljning och utvärdering av verksamheten och som en del häri bedriva traditionell tillsyn av

polismyndigheterna. Den skall ha ett särskilt ansvar för att inspektera länspolismästarmyndigheterna och fullgöra centrala arbetsgivarfunktioner för polisorganisationen.

Den centrala förvaltningsmyndigheten skall alltså ha centrala uppgifter i det nya budgetsystemet och huvuddelen av de intervjuade anser också att den skall ha uppgiften att fördela medel till länsstyrelserna. Någon anser att regeringen bör fördela medlen på förslag av RPS.

Det har riktats kritik mot RPS för att RPS inte i tillräcklig utsträckning ägnat kraft åt dessa för polisorganisationen mycket centrala stödfunktioner. Målfrågor, redovisningsmetoder och rådgivning i ekonomiadministrativa frågor har angivits vara väsentliga frågor för den centrala förvaltningsmyndigheten under flera år framåt - och dessa frågor bör i hög grad vara frågor för förvaltningsmyndighetens chef. Inte minst det nya budgetsystemet förutsätter detta. Det framgår också av intervjuerna att RPS inte har utarbetat de "instrument" länspolismästarna skulle behöva för att effektivt kunna driva sin verksamhet i länen och att RPS inte tillräckligt har stött länsstyrelserna i det pågående rationaliseringsarbetet.

Av intervjuerna framgår uppfattningen att det har varit svårt för RPS att fullt ut leva upp till kraven på en central förvaltningsmyndighet på grund av att man i RPS även har operativa funktioner som i betydande utsträckning kräver ledningens uppmärksamhet. Man menar också att de operativa frågorna "prioriterar sig själva" och att detta är ett generellt problem som det är svårt att komma till rätta med. I några av intervjuerna har det framkommit att en uppdelning av RPS i tre självständiga myndigheter - en förvaltningsmyndighet, Rikskriminalpolisen och Säkerhetspolisen - skulle kunna vara en väg att göra det möjligt för förvaltningsmyndigheten att koncentrera sig på de betydelsefulla utvecklings- och stödfunktionerna som nu är eftersatta. Betydelsen av dessa frågor skulle också markeras genom att chefen för förvaltningsmyndigheten skulle ha tjänstetiteln generaldirektör och inte rikspolischef. Man menar också att en sådan uppdelning skulle göra

det möjligt att från regeringen delegera ytterligare uppgifter till förvaltningsmyndigheten. Detta skulle vara av värde, då det anses att regeringen styr polisorganisationen alltför mycket i detalj och i högre grad än man styr verksamheten inom andra områden. Andra intervjuade hävdar att det är viktigt att det finns endast **en** central myndighet inom polisen i Sverige. Åter andra menar att om man organiserar den centrala polisorganisationen i tre självständiga myndigheter så bör förvaltningsmyndigheten ha till uppgift att förmedla anslagsframställningarna från Rikskriminalpolisen och SÄPO till regeringen - på motsvarande sätt som sker beträffande anslagsframställningarna avseende polisen från länsstyrelserna.

C RPS uppgifter som central polismyndighet - Rikskriminalpolisen

Det finns en bestämd allmän uppfattning om att det behövs en stark Rikskriminalpolis med hög kompetens som har vissa begränsade operativa uppgifter.

Det finns en i stort sett gemensam uppfattning hos de intervjuade att den nuvarande ordningen, som innebär att Rikskriminalpolisen egentligen inte står under löpande tillsyn av någon annan myndighet, är olycklig eftersom den leder till att det i praktiken inte utövas någon tillsyn över Rikskriminalpolisen. Många drar av detta slutsatsen att Rikskriminalpolisen bör föras ut ur RPS och i framtiden utgöra en egen myndighet. Detta hindrar inte att det i framtiden bör finnas någon länk mellan Rikskriminalpolisen och förvaltningsmyndigheten.

Flera av de intervjuade anser att Rikskriminalpolisen har alltför omfattande arbetsuppgifter och att dessa i stor utsträckning borde kunna decentraliseras från Rikskriminalpolisen till länsstyrelserna. Andra anser att uppgifterna mer eller mindre fullständigt skulle kunna decentraliseras till länsstyrelserna i de tre storstadslänen och ytterligare några län. På det sättet skulle Rikskriminalpolisens verksamhet kunna renodlas till sådana uppgifter som oundgängligen måste skötas på central nivå, såsom hanteringen av riksomfattande brottslighet och det snabbt växande internationella samarbetet. Flera av de intervjuade

pekar också på behovet av att Rikskriminalpolisen breddar sin kompetens och rekryterar exempelvis ekonomer, sociologer, kriminologer och jurister i högre utsträckning än för närvarande.

D Förhållandet mellan Rikskriminalpolisen och SÄPO

Flera av de intervjuade anser att SÄPO borde brytas ut ur nuvarande RPS och bli en helt självständig myndighet. Andra menar att gränsen mellan Rikskriminalpolisens och SÄPO:s verksamhet håller på att bli mindre markerad. Man motiverar detta med att viss brottslighet kan komma att utvecklas så att den också blir ett hot mot rikets säkerhet i vid bemärkelse. Det kan gälla omfattande ekonomisk brottslighet och gängbrottslighet av olika slag. Också terrorism och brottslighet som har samband med politisk extremism kan i praktiken falla inom både SÄPO:s och den öppna polisens verksamhet. En sådan utveckling skulle, hävdar man, i stället tala för att Rikskriminalpolisen och SÄPO läggs samman. Vikten av en nära samverkan mellan Rikskriminalpolisen och SÄPO markeras bl.a. mot denna bakgrund av flera av de intervjuade, liksom betydelsen av att man även fortsättningsvis har polispersonal i SÄPO.

E Internationella frågor inom polisen

Det råder en stor samstämmighet bland de intervjuade om att det internationella samarbetet på polisområdet kommer att expandera som en följd av den pågående internationaliseringen. Det råder också en samstämmighet om att så kommer att bli fallet oavsett om Sverige blir medlem i EG eller inte. Utvecklingen av den internationella brottsligheten kommer att leda till ett behov av utökat operativt samarbete. Även det icke-operativa samarbetet bedöms öka. Inför ett svenskt EG-medlemskap krävs det därtill särskilda insatser under förhandlingsskedet. Flera av de intervjuade markerar att många av de internationella frågorna är av politisk karaktär och måste skötas av regeringen eller på direkt uppdrag från regeringen. Man markerar också att det är viktigt att det i regeringskansliet finns kapacitet och kompetens för

dessa uppgifter. En av de intervjuade personerna uttrycker det på följande sätt: "Detta är djupt politiska frågor som regeringen måste sköta".

Flera av de intervjuade markerar vikten av att det i internationella sammanhang finns en högste företrädare för svensk polis samt att det finns en enda "adress" för svensk polis. Interpol-funktionen anses av flera som en "brevlådefunktion", men man har också uppfattningen att den i huvudsak syftar till polisoperativa åtgärder och därför bör betraktas som operativ verksamhet. Mot den bakgrunden anser man att Interpol-funktionen också i fortsättningen bör finnas inom Rikskriminalpolisen - oavsett om denna blir egen myndighet eller inte. Det finns också en allmän uppfattning om att även en renodlad förvaltningsmyndighet behöver ha en funktion för internationellt samarbete inom sitt verksamhetsfält.

F Lekmannainflytande inom den centrala polisorganisationen

Vid intervjuerna har vikten av lekmannainflytande också för den centrala polisorganisationen markerats. Det gäller särskilt för SÄPO:s verksamhet. Också för förvaltningsmyndigheten och Rikskriminalpolisen anser man att det är angeläget med lekmannainflytande med hänsyn till att polisens verksamhet ställer särskilda krav på insyn och inflytande. Detta helt oavsett de förslag som nu finns i betänkandet Effektivare ledning i statliga myndigheter (SOU 1993:58) om att i större utsträckning övergå till s.k. enrådighetsmyndigheter.

G Övriga synpunkter

I det följande redovisas några synpunkter, som inte faller under rubrikerna ovan, som framförts av någon eller några av den intervjuade, men som är av betydelse för utredningens förslag.

En sådan synpunkt är att den centrala polisorganisationen måste vara organiserad på ett sådant sätt att det för allmänheten är tydligt vem som har ansvaret för hela och delar av den centrala polisverksamheten.

En annan synpunkt är att den svenska modellen med relativt sett små departement i regeringskansliet och med centrala förvaltningsmyndigheter kommer att stå sig även vid ett svenskt EG-medlemskap.

Ytterligare en sådan synpunkt är att det är angeläget att åklagarna ges bättre möjligheter att prioritera när polisresurser skall ställas till åklagarnas förfogande för utredningar och även vilken kompetens poliserna skall ha.

H Sammanfattning

I stark sammanfattning kan resultatet av utredningens intervjuer uttryckas i följande tre punkter:

- Det behövs en stark central förvaltningsmyndighet inom polisen. RPS har inte kunnat leva upp till rollen som central förvaltningsmyndighet. Man har inte koncentrerat uppgiften på de funktioner av stöd- och servicekaraktär som en central förvaltningsmyndighet har att utföra.

- Genom den nuvarande konstruktionen av myndigheten RPS har Rikskriminalpolisen inte stått under löpande tillsyn från någon annan myndighet vilket i praktiken innebär att det inte utövats någon egentlig tillsyn över Rikskriminalpolisen.

- Det behövs en stark Rikskriminalpolis med hög kompetens som i första hand inriktar sin verksamhet på kriminalunderrättelsetjänst och internationellt polissamarbete. I andra hand bör den vara en stödjande funktion gentemot polisen regionalt och lokalt. Rikskriminalpolisen har delvis konkurrerat med dessa organ och har bl.a. därför inte kunnat utgöra det stöd som behövs.

Samtliga dessa tre svagheter i den nuvarande organisationen har samband med att den centrala förvaltningsmyndighetens roller i ett statsmaktsperspektiv inte varit tillräckligt tydliga.

6 Slutsatser beträffande behovet av förändring

6.1 RPS dubbelroll

Det är uppenbart att det inom polisen behövs centrala funktioner både för polisväsendets förvaltning i vid mening och för viss kvalificerad polisoperativ verksamhet.

Mot bakgrund av redovisningen i tidigare kapitel kan emellertid konstateras att förändringar behöver ske i den centrala polisorganisationen. Behovet av förändringar kan bl.a. motiveras med den förändrade roll som centrala förvaltningsmyndigheter i allmänhet får när ansvar och befogenheter decentraliseras och en mål- och resultatstyrning införs i statsförvaltningen. Till detta kommer att det inom RPS - förutom traditionella förvaltningsuppgifter - också bedrivs operativ polisverksamhet. Detta innebär att i dag ingen utanförstående förvaltningsmyndighet - bortsett från JO och JK - har tillsyn över den operativa polisverksamhet som RPS bedriver. Detta är en allvarlig olägenhet med nuvarande organisation med hänsyn inte minst till att den polisoperativa verksamheten vid RPS är av särskilt kvalificerat slag och inte sällan kräver känsliga avvägningar i juridiska och integritetsmässiga frågor.

Problemet med RPS dubbelroll som förvaltningsmyndighet och operativ polismyndighet accentueras genom att den nya mål- och resultatstyrningen inom polisen ställer krav på att den centrala förvaltningsmyndigheten intar en stabsliknande roll i förhållande till regeringen när det gäller exempelvis målformulerings- och uppföljningsfrågor. Operativ polisverksamhet är däremot en verksamhet vilken regeringen i princip inte tar befattning med eller där regeringen i vissa fall - nämligen beträffande myndighetsutövning mot enskild

eller mot kommun eller lagtillämpning - rentav är förbjuden att ingripa enligt regeringsformen. Också när det gäller det europeiska integrationsarbetet och andra frågor rörande förhållandet till främmande makt har centrala förvaltningsmyndigheter en stabsliknande roll i förhållande till regeringen, en uppgift som kommer att få ökad betydelse under de närmaste åren.

Dessa förhållanden gör det helt nödvändigt att på något sätt separera den centrala myndighetens roll som förvaltningsmyndighet och tillsynsorgan från rollen som operativ polismyndighet.

Jag skall närmast analysera vilka uppgifter som lämpligen bör hanteras på central nivå inom polisen. Därefter behandlas i kapitel 7 frågan om lämplig organisation för den centrala polisorganisationen.

En utgångspunkt för diskussionen om vilka uppgifter den centrala polisorganisationen skall utföra måste basera sig på bl.a. det behov av stöd och service som dels regeringen, dels den regionala och lokala polisorganisationen har. Det är i detta sammanhang naturligt att göra en indelning med utgångspunkt från de tre huvuduppgifter som nuvarande RPS har, nämligen att vara central förvaltningsmyndighet för polisen (i det följande också benämnt "verksfunktioner"), att bedriva kvalificerad kriminalpolisverksamhet på central nivå m.m. (Rikskriminalpolisen) samt att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet (SÄPO).

När det gäller SÄPO begränsar jag mig, i enlighet med vad jag tidigare redovisat, till att ta upp frågor om SÄPO:s relation till polisverksamheten i övrigt.

6.2 Framtida uppgifter på central nivå inom polisen

6.2.1 Verksfunktioner

Den centrala förvaltningsmyndigheten har uppgifter dels för regeringen, dels för den regionala och lokala polisorganisationen. Det är naturligt att dessa uppgifter i viss mån går in i varandra.

I det nya budgetsystemet och med mål- och resultatstyrningen som

instrument förutsätts att den centrala förvaltningsmyndigheten medverkar i arbetet med att **följa upp och utvärdera** att de av riksdag och regering fastställda målen uppnås. Häri ingår att utveckla och driva de administrativa och andra system som krävs för att en effektiv uppföljning och utvärdering skall kunna komma till stånd. Uppföljningen och utvärderingen måste avse såväl verksamhet som ekonomi inom polisen.

Den centrala förvaltningsmyndigheten måste också bedriva **tillsyn** av traditionellt slag. Tillsynen kan från systematisk utgångspunkt delvis ses som en del av uppföljningen och kan bl.a. ge underlag för arbetet med att följa upp hur målen nås. Den blir särskilt viktig mot bakgrund av länsstyrelsernas utökade ansvar och befogenheter, något som också understrukits i Riksdagens revisorers rapport Polisen i samhällets tjänst (1992/93:1). Tillsynen av polismyndigheterna i länet bör i första hand ske genom länspolismästarens försorg. Tillsynen av länspolismästarmyndigheten bör i huvudsak ske genom den centrala förvaltningsmyndighetens försorg. Detta gäller redan i dag enligt föreskrifter i polisförordningen. Den centrala förvaltningsmyndigheten bör också ha ansvaret för tillsynen av den centralt bedrivna polisverksamheten. I dag saknas som nämnts i stort sett tillsyn över den centrala polisverksamheten.

Den centrala förvaltningsmyndigheten bör vidare ha uppgiften att, med utgångspunkt från riksdagens och regeringens beslut, fördela medlen avseende polisen till länsstyrelserna.

Uppföljning, utvärdering och tillsyn är nödvändigt som ett led i riksdagens och regeringens **kontroll** över hur verksamheten inom polisen bedrivs och över att de uppställda målen nås.

Länsstyrelsernas utökade ansvar och befogenheter innebär också att länsstyrelserna - och de lokala polisdistrikten - behöver **stöd** i olika avseenden. Det gäller bl.a. inom områdena ekonomi- och personaladministration. Där krävs det ett löpande utvecklingsarbete som medger att så små resurser som möjligt behöver tas i anspråk för uppgifterna samtidigt som länsstyrelserna och polisdistrikten får det uppföljnings-

och planeringsstöd som de behöver. Det kan också gälla såväl kortsiktiga som långsiktiga personalutvecklings- och kompetensutvecklingsfrågor för polisorganisationen som helhet, liksom frågor om personalförsörjningen över huvud taget inom polisen.

Den centrala förvaltningsmyndigheten bör också svara för de gemensamma arbetsgivarfunktionerna inom polisen.

Härutöver behöver länsstyrelserna och polisdistrikten stöd med vad som kan benämnas **operativ service**. Det gäller bl.a. gemensamma datasystem, register, arbetsmetoder, teknik och utbildning. Inom dessa områden krävs det dels att den löpande produktionen fungerar väl och störningsfritt, men också att det sker ett ständigt utvecklingsarbete. Detta måste ske i nära samspel med avnämarna och med stor lyhördhet för deras behov. Utvecklingsarbetet inom dessa områden måste dessutom ske i samverkan dels med företrädare för Polishögskolan, dels med expertis utanför polisen. Det är också viktigt att utvecklingsarbetet sker integrerat och att inte varje sektor bedriver sitt utvecklingsarbete oberoende av de andra sektorerna. Som ett exempel på hur de olika delarna går in i varandra kan nämnas metodutvecklingsområdet där den tillsyn som bedrivs på fältet kan ge impulser till utveckling av nya arbetsmetoder. Denna utveckling kan i sig innebära krav på teknisk utveckling av mätinstrument, krav på förändring av anmälningsrutiner, register och datasystem och, inte minst, krav på samverkan med forsknings- och utvecklingsfunktioner på Polishögskolan eller andra högskolor.

Utöver dessa stödfunktioner bör den centrala förvaltningsmyndigheten även ha till uppgift att utföra **utredningar och utvecklingsarbete** inom sitt kompetensområde t.ex. på uppdrag av regeringen.

Inom den centrala förvaltningsmyndigheten bör också finnas en funktion för **internationellt samarbete** avseende icke-polisoperativa frågor, liksom en informationsfunktion.

6.2.2 Rikskriminalpolisen

Den lokala och regionala polisorganisationen är, på ett helt annat sätt

än vid polisens förstatligande år 1965 självbärande i operativt hänseende. Utvecklingen har gått i riktning mot att också mycket kvalificerade polisuppgifter kan lösas inom ramen för länens polisorganisation.

Samtidigt har brottsutvecklingen lett till att nya behov av operativt stöd på central nivå har vuxit fram. Det gäller framför allt utvecklingen inom den internationella brottsligheten, som gör det nödvändigt att utveckla former för internationellt polissamarbete på central nivå. Den grova brottsligheten som ofta är internationell gör det också nödvändigt att på central nivå utveckla en kriminalunderrättelsetjänst med syfte att ge underlag för brottsbekämpningen både på central och lägre nivå inom polisen. Sådan kriminalunderrättelsetjänst håller på att växa fram på central nivå inom de flesta jämförbara länder och anses allmänt utgöra en nödvändig förutsättning för att i framtiden effektivt kunna förebygga och avslöja brottslighet av särskilt kvalificerat slag, t.ex. internationell narkotikahandel och ekonomisk brottslighet. Genom att samla in och analysera uppgifter om brottslighet och om samhällsförhållanden i allmänhet kan kriminalunderrättelsetjänsten också ge ett underlag både för statsmakterna och för polisorganisationen när det gäller att bedöma brottslighetens framtida utveckling och när det gäller inriktningen av den framtida polisverksamheten.

De nu nämnda uppgifterna, kriminalunderrättelsetjänst och internationellt polissamarbete på central nivå bör enligt min mening vara huvuduppgifter för Rikskriminalpolisen i framtiden. Det är därför naturligt att Interpol-funktionen lokaliseras hit.

Härutöver är det oundvikligt att Rikskriminalpolisen också i fortsättningen svarar för visst stöd åt den regionala och lokala polisen i form av bl.a. kriminalpolisförstärkning, exempelvis när det gäller spaning mot och utredning av mycket omfattande narkotikabrottslighet. Kriminalpolisförstärkning innebär i detta fall att polisledningen utövas av den lokala eller regionala polischefen och att Rikskriminalpolisen endast ställer personal, utrustning och kompetens till denna chefs förfogande. Utvecklingen bör dock fortsätta i riktning mot att

länen blir mer självbärande och oberoende av sådan förstärkning från central nivå. Därmed skapas ett utrymme för en önskvärd renodling av den centrala polisverksamheten.

För närvarande diskuteras på många håll att organisera länsvisa kriminalavdelningar för särskilt kvalificerad kriminalpolisverksamhet. En sådan utveckling ligger i linje med den utveckling i fråga om den centrala polisorganisationen som jag nyss har förordat. En länskriminalavdelning bör kunna ha förutsättningar att klara de flesta spanings- och utredningsuppgifter som inte löses lokalt, samtidigt som samarbetet underlättas med Rikskriminalpolisen i de fall förstärkning trots allt måste begäras från central nivå eller då samverkan annars behövs med exempelvis den centrala funktionen för kriminalunderrättelsetjänst. För att ytterligare underlätta samarbetet bör man överväga att genom en rådgivande nämnd eller på annat sätt knyta ett antal länspolismästare till Rikskriminalpolisen.

I viss utsträckning är det nödvändigt att Rikskriminalpolisen också i fortsättningen leder kriminalpolisverksamhet, dvs. svarar för spaning eller utredning "i egen regi", i förekommande fall under ledning av åklagare såsom förundersökningsledare. Jag har inte anledning att föreslå någon exakt avgränsning av Rikskriminalpolisens uppgifter härvidlag. Uppenbarligen bör dock huvuddelen av Rikskriminalens kriminalpolisledning falla inom området för internationell eller annars särskilt kvalificerad brottslighet, såsom narkotikabrottslighet och ekonomisk brottslighet. Det är viktigt att länspolismästaren i berört län är informerad när Rikskriminalpolisen leder kriminalpolisverksamhet i länet.

Den nu förordade inriktningen av Rikskriminalpolisen innebär att denna i än högre grad än i dag kommer att vara ett operativt specialistorgan inom polisen. Detta ställer delvis nya personalpolitiska krav. Det kommer bl.a. att vara nödvändigt att knyta samhällsvetare och annan icke-polisiär expertis till Rikskriminalpolisen för att medverka i det övergripande analysarbetet, t.ex. i fråga om den framtida internationella brottsutvecklingen. En sådan utveckling beträffande icke-

polisiär specialistkompetens pågår för övrigt sedan några år inom SÄPO med lyckat resultat.

Också när det gäller bekämpandet av ekonomisk brottslighet är det nödvändigt att utveckla kompetens utöver den rent polisiära. Jag vill i detta sammanhang endast peka på möjligheten att knyta kvalificerade personer med lång erfarenhet som revisorer till myndigheten. Utan en sådan kraftfull satsning på att skaffa polisen kompetens som ligger på hög nivå lär Rikskriminalpolisen inte kunna leva upp till statsmaktens krav i fråga om att bekämpa den ekonomiska brottsligheten på ett effektivt sätt.

I detta sammanhang vill jag kort ta upp en fråga som endast delvis berör området för min utredning, nämligen samarbetet med åklagarna i deras roll som förundersökningsledare. All spaning och utredning syftar ytterst till att få fram ett underlag för lagföring i domstol. Det innebär att samverkan mellan åklagare och polis är mycket viktig, såväl när det gäller metodutveckling och allmän utveckling av polisverksamheten som när det gäller att driva konkreta brottsutredningar.

Vid utredning av sådan kvalificerad brottslighet som är aktuell på central nivå inom polisen leds förundersökningen regelmässigt av åklagare (jfr 23 kap. 3 § rättegångsbalken). Att förundersökningen leds effektivt har stor betydelse för att resultatet skall bli framgångsrikt. Det gäller att skapa så bra förutsättningar som möjligt för detta. Detta kan ske bl.a. genom att

- åklagare och polis får utbildning och träning när det gäller förundersökningsledarskap och samverkan,
- åklagarorganisationen och kriminalpolisorganisationen anpassas till varandra så att en viss kriminalpolisenhet så långt möjligt arbetar under ledning av en viss åklagarmyndighet och att åklagare vid olika åklagarmyndigheter alltså inte behöver konkurrera om samma utredningsresurser,
- åklagarmyndighet och motsvarande kriminalpolisenhet samlokaliseras.

På central nivå är dessa frågor särskilt aktuella när det gäller utredning av ekonomisk brottslighet. Här sker redan i dag ett nära samarbete mellan Statsåklagarmyndigheten för speciella mål och Rikskriminalpolisens eko-rotel. Det finns enligt min mening goda skäl att närmare överväga hur detta samarbete kan fördjupas i linje med vad jag nyss anfört. Det kan därvid också finnas skäl att överväga om och hur ett sådant närmare samarbete i fråga om bekämpning av ekonomisk brottslighet kan innefatta också expertis från exempelvis Riksskatteverket.

Jag har inte anledning att gå djupare in på dessa samverkansfrågor på central nivå, vilka f.ö. ligger i linje med vad Åklagarutredningen - 90 (SOU 1992:61) redan har förespråkat. I likhet med Åklagarutredningen anser jag inte att det bör organiseras någon särskild "ekobrottsmyndighet" på central nivå med både åklagare och polis. En sådan organisation innebär risk för att åklagar- och polisrollerna sammanblandas - och de bör hållas åtskilda. Erforderlig samordning av verksamheten vid berörda myndigheter bör, som jag nyss varit inne på, kunna åstadkommas utan att man förändrar den grundläggande myndighetsstrukturen. Det bör exempelvis vara möjligt att låta Rikskriminalpolisen, i likhet med vad som är fallet beträffande SÄPO, ledas av en person med bredare erfarenheter av rättsväsendet än enbart polisbakgrund för att på så sätt underlätta samarbetet.

Inom Rikskriminalpolisen finns, utöver vad som diskuterats här, en del operativa funktioner som inte avser kriminalpolisverksamhet. Bland annat hör polisflyget till Rikskriminalpolisen. Detta är en praktisk och i övrigt lämplig ordning. Principen bör vara att alla polisoperativa uppgifter på central nivå som inte faller inom SÄPO:s område skall hänföras till Rikskriminalpolisen och ledas av Rikskriminalchefen.

6.2.3 SÄPO

SÄPO:s uppgifter och organisation faller utanför mitt utredningsuppdrag. Under utredningsarbetet har dock vissa frågor kommit upp

som kan ha betydelse för hur SÄPO organisatoriskt hänger samman med den centrala polisorganisationen i övrigt.

Det pågår i dag en utveckling av viss brottslighet som på olika sätt har samband med sådan brottslighet som faller inom SÄPO:s område. Det gäller bl.a. narkotikabrottslighet, som i vissa fall bedrivs i former som liknar terroristgruppers arbetssätt eller som rent av tjänar till att finansiera terroristverksamhet. Detta har i flera länder lett till att gränserna mellan säkerhetspolisen och den öppna polisen luckras upp och att säkerhetstjänsten i viss utsträckning arbetar också med brottslighet som traditionellt faller inom den öppna polisens verksamhetsområde. En konsekvens härav är att underrättelser som är av betydelse för bekämpande av kvalificerad brottslighet inom den öppna polisens verksamhet i viss utsträckning på det internationella planet hanteras inom ramen för informationsutbytet mellan olika länders säkerhetspolis. Utan att gå närmare in på sakfrågan vill jag understryka vikten av ett väl fungerande samarbete mellan den öppna polisverksamheten och SÄPO i dessa frågor. Det är också av betydelse att den centrala polisorganisationen är så organiserad att den underlättar en sådan samverkan. Ett sådant samarbete förutsätter också att man även fortsättningsvis har polisutbildad personal inom SÄPO. Det förutsätter också ett lokalmässigt samband som underlättar samverkan.

7 Diskussion om möjliga strukturer för den centrala polisorganisationen

7.1 En eller flera myndigheter

I detta avsnitt diskuteras ett antal alternativ i fråga om den centrala polisorganisationens framtida organisation. Diskussionen förs mot bakgrund av tidigare redovisade överväganden dels om framtida uppgifter för den centrala polisorganisationen, dels om olägenheterna med nuvarande organisation på central nivå inom polisen.

Mot denna bakgrund blir det nödvändigt att diskutera frågan om det bör finnas flera självständiga myndigheter i den centrala polisorganisationen. I det sammanhanget diskuteras också olika möjliga grupperingar av de uppgifter som enligt redovisningen i avsnitt 6.2 bör finnas inom den centrala polisorganisationen, dvs. verksfunktioner, Rikskriminalpolisen och SÄPO.

För att värdera de olika organisationsmodellerna har jag valt ut ett antal kriterier för en väl fungerande central polisorganisation. Kriterierna har valts såväl utifrån vad som framkommit vid utredningens intervjuer, som utifrån de principiella resonemang som redovisats i tidigare kapitel. De är valda så att de tydligt skall belysa skillnaderna mellan de olika organisationsmodeller som diskuteras. Därmed faller i och för sig viktiga kriterier bort eftersom de kan uppfyllas i samtliga de diskuterade modellerna. Det gäller t.ex. det för polisens verksamhet så betydelsefulla lekmannainflytandet. Det kriterium som innefattar frågan om huruvida en organisationsmodell är lättbegriplig för allmänheten eller inte är valt med utgångspunkt från att det enligt min mening skulle vara svårt att för allmänheten motivera varför vi i Sverige skulle behöva ha tre olika centrala förvaltningsmyndigheter inom polisens område, var och en med

ansvar för sin del av polisens verksamhet.

Kriterierna, som redovisas nedan, gör inte anspråk på att fullständigt belysa alla de krav som kan ställas. De utgör emellertid enligt min mening ett tillräckligt underlag för de bedömningar som måste göras när det gäller att finna en modell för en väl fungerande central polisorganisation.

I det följande redovisas alltså de använda kriterierna. Därefter redovisas de organisationsmodeller utredningen övervägt. För var och en av dessa organisationsmodeller prövas därefter systematiskt i vad mån de uppställda kriterierna uppfylls. På detta sätt är det möjligt att på punkt efter punkt jämföra fördelarna och nackdelarna hos de övervägda organisationsmodellerna.

De använda **kriterierna** är följande:

I **Koncentrerar uppgiften på verksfunktionerna**, dvs. ger de bästa möjligheterna att ge det stöd som erfordras till regeringen och till den regionala och lokala polisorganisationen. (Se i övrigt avsnitt 6.2.1.)

II **Ger en stark Rikskriminalpolis** med hög kompetens med huvudinriktning på internationellt polissamarbete och kriminalunderrättelsetjänst och som inte konkurrerar med den lokala och regionala polisen. (Se i övrigt avsnitt 6.2.2.)

III **Skiljer på polisoperativ verksamhet och tillsyn.**

IV **Medger en enda central polisorganisation.**

V **Är en organisationsmodell som är lättbegriplig för allmänheten.**

Utifrån dessa kriterier värderas i avsnitten 7.2 - 7.6 följande organisationsmodeller:

A Nuvarande organisation för RPS.

B Nuvarande organisation för RPS med undantag för att SÄPO utgör en helt självständig myndighet.

C Tre helt självständiga myndigheter: en myndighet med verksfunktioner, en Rikskriminalpolis och SÄPO.

D En helt självständig myndighet med verksfunktionerna och en helt självständig myndighet som innefattar nuvarande Rikskriminalpolisen och SÄPO.

E En enda myndighet med verksfunktioner och med Rikskriminalpolisen och SÄPO som självständiga operativa enheter inom myndigheten.

7.2 Nuvarande organisation för RPS - modell A

I Modell A ger dåliga möjligheter till koncentration på verksfunktionerna eftersom myndigheten är mycket stor och de operativa uppgifterna konkurrerar med verksfunktionerna om ledningens uppmärksamhet.

II Modell A innebär att Rikskriminalpolisen har svårt att bli tillräckligt stark i fråga om "framtidsfrågor" som internationellt polissamarbete och kriminalunderrättelsetjänst. Den innebär inte heller en decentralisering av uppgifter till den regionala polisorganisationen utan en fortsatt konkurrens med den. Detta finns det visserligen möjligheter att förändra, men möjligheterna till det är sämre än i övriga modeller, bl.a. beroende på konkurrensen med verksfunktionerna.

III Modell A skiljer inte på polisoperativ verksamhet och tillsyn.

IV Modell A innebär en enda central polisorganisation.

V Modell A är en för allmänheten lättbegriplig modell.

Sammanfattningsvis är modell A behäftad med stora svagheter.

7.3 Nuvarande organisation för RPS med undantag för att SÄPO utgör en självständig myndighet - modell B

I Som modell A.

II Som modell A.

III Som modell A.

IV Modell B innebär två helt självständiga centrala myndigheter.

V Modell B är neutral i detta avseende eftersom SÄPO redan i dag av många uppfattas som en självständig myndighet.

Sammanfattningsvis innebär modell B alltså att de allvarligaste svagheterna hos modell A kvarstår.

7.4 Tre självständiga myndigheter - modell C

I Modell C ger goda möjligheter att koncentrera uppgiften på verksfunktionerna.

II Modell C ger en stark Rikskriminalpolis.

III Modell C skiljer på polisoperativ verksamhet och tillsyn.

IV Modell C innebär tre helt självständiga centrala myndigheter.

V Modell C med tre helt självständiga centrala myndigheter på polisens område är en för allmänheten mindre begriplig organisationsmodell.

Sammanfattningsvis innebär modell C alltså betydande fördelar, men också nackdelar, nämligen att man får tre självständiga centrala myndigheter på polisens område och att den organisationen bl.a. från allmänhetens synpunkt kan vara svår att förstå och motivera. En nackdel med modellen med tre självständiga myndigheter är att ansvaret för den samordning som erfordras skulle komma att behöva

ligga hos regeringskansliet. Modell C innebär också att man måste åstadkomma en konstruktion som innebär att en självständig central myndighet har tillsynen över två andra självständiga centrala myndigheter - något som här får anses som mindre lämpligt.

7.5 En självständig myndighet med verksfunktioner och en självständig myndighet med operativa funktioner - modell D

I Modell D ger goda möjligheter att koncentrera uppgiften på verksfunktionerna.

II Modell D ger en stark Rikskriminalpolis.

III Modell D skiljer på polisoperativ verksamhet och tillsyn.

IV Modell D innebär två helt självständiga centrala myndigheter.

V Modell D innebär en för allmänheten mindre begriplig organisationsmodell.

Sammanfattningsvis innebär modell D alltså betydande fördelar, men också nackdelar, nämligen att man får två självständiga centrala myndigheter på polisens område. Den organisationen kan sannolikt lättare förstås och accepteras av allmänheten än modell C, eftersom den innebär att man har en polisoperativ myndighet och en central myndighet för "verksfrågorna". Modell D medför, liksom modell C, att ansvaret för den samordning som erfordras skulle komma att behöva ligga hos regeringskansliet. Modell D innebär liksom modell C att man måste åstadkomma en konstruktion som innebär att en självständig central myndighet har tillsynen över en annan central myndighet - något som här får anses som mindre lämpligt.

Modell D har också den fördelen att sammanslagningen mellan Rikskriminalpolisen och SÄPO underlättar det samarbete dem emellan som behövs och som kan komma att accentueras om brottsutvecklingen går i den riktning som redovisats i avsnitt 6.2. Samtidigt måste

man vara medveten om att en sammanslagning skulle kunna uppfattas så att all central polisoperativ verksamhet skulle komma att bli "SÄPO-verksamhet", något som från flera utgångspunkter knappast skulle komma att accepteras.

7.6 En enda myndighet med verksfunktioner och med Rikskriminalpolisen och SÄPO som självständiga operativa enheter inom myndigheten - modell E

I Modell E ger goda möjligheter att koncentrera uppgiften på verksfunktionerna.

II Modell E ger en stark Rikskriminalpolis.

III Modell E skiljer på polisoperativ verksamhet och tillsyn.

IV Modell E innebär en enda central myndighet.

V Modell E är en för allmänheten lättbegriplig modell.

Sammanfattningsvis innebär modell E betydande fördelar. Den uppfyller samtliga kriterier, även om den på vissa punkter är något sämre än modellerna C och D. Modell E har inte några direkta nackdelar. Ett genomförande av modell E förutsätter att man i myndighetens instruktion inför sådana bestämmelser att myndighetens ledning inte svarar för ledning av den polisoperativa verksamheten utan står fri att utöva tillsyn över den på motsvarande sätt som över den regionala polisorganisationen.

8 Lekmannainflytandet inom den centrala polisorganisationen

RPS har enligt sin instruktion en lekmannastyrelse. På regional nivå inom polisen är länsstyrelsen, med dess lekmannastyrelse, högsta polisorgan. I varje polisdistrikt finns dessutom en polisstyrelse. Härutöver finns möjligheten att under polisstyrelserna inrätta polisnämnder med lekmän. Lekmannainflytandet är alltså väl utvecklat inom polisen. Detta motiveras inte minst av det särskilda behov av insyn som finns för den organisation som har våldsmonopolet i samhället. Som nämnts tidigare har Kommittén om förvaltningsmyndigheternas ledningsformer redovisat sitt betänkande Effektivare ledning i statliga myndigheter (SOU 1993:58). Där föreslår man att s.k. enrådighetsverk bör vara huvudmodell för ledningen av de centrala förvaltningsmyndigheterna. Det innebär att myndighetens chef enrådigt svarar för myndighetens ledning. Utredningen anger dock att det för vissa myndigheter kan finnas speciella skäl för att ha en styrelse. Utredningen pekar också särskilt på RPS som en sådan myndighet och motiverar det bl.a. med att RPS verksamhet i hög grad berör enskilda människors integritet.

Enligt min mening är det nödvändigt med ett lekmannainflytande inom den centrala polisorganisationen bl.a. för att det skall finnas insyn i verksamheten och för att man på central nivå inom polisen fördelar medel till länsstyrelserna för polisverksamheten i landet - medel som uppgår till omkring tio miljarder kronor per år.

Av de olika modeller för den centrala polisorganisationen som diskuterats i det föregående är modellen med tre självständiga myndigheter den mest långtgående. Ett genomförandet av en sådan modell förutsätter att lekmanninflytandet kan tillgodoses på ett lämpligt sätt. Mot den bakgrunden finns det anledning att diskutera

lekmannainflytandet inom såväl den centrala myndigheten som svarar för "verksfunktionerna" som Rikskriminalpolisen och SÄPO.

När det gäller SÄPO är behovet av insyn och lekmannainflytande särskilt tydligt. Oavsett vilken organisationsmodell som väljs är det uppenbart att det krävs såväl en lekmannainsyn i verksamheten i allmänhet som ett lekmannainflytande i personalkontrollärendena som SÄPO har ansvar för.

För Rikskriminalpolisen finns inte fullt ut motsvarande behov som för SÄPO. Det är dock enligt min mening svårt att tänka sig att Rikskriminalpolisen såsom en nationell polisoperativ myndighet och som enda polismyndighet i landet inte skulle ha den insyn en lekmannastyrelse innebär. Detta inte minst mot bakgrund av att polisorganisationen på regional och lokal nivå alltså har lekmannastyrelser.

Vad sedan beträffar den förvaltningsmyndighet som skall svara för "verksfunktionerna" har den, som nämnts, bl.a. till uppgift att fördela medlen till länsstyrelserna för polisverksamheten i länen. Dessutom beslutar man, på mandat av regeringen, om vissa föreskrifter för polisen i landet, föreskrifter som till skillnad från många andra centrala förvaltningsmyndigheters föreskrifter kan ha mycket ingripande betydelse för enskilda individer. Även om det i och för sig inte är lekmannastyrelsen som fattar de enskilda besluten i dessa sammanhang har den en viktig roll när den enligt 11 och 12 §§ verksförordningen (1987:1100) skall "... pröva om myndighetens verksamhet bedrivs effektivt och i överensstämmelse med syftet med verksamheten" respektive "... biträda myndighetens chef och föreslå honom de åtgärder som styrelsen finner motiverade". Enligt min mening talar detta för att det även i denna myndighet behövs ett lekmannainflytande.

Jag återkommer till frågan om lekmannainflytandet i mitt förslag till hur den centrala polisorganisationen bör anordnas.

9 Förslag till ny struktur för den centrala polisorganisationen

I de föregående kapitlen har jag gjort en analys av hur den nuvarande centrala polisorganisationen - RPS - fungerar, i första hand ur ett statsmaktsperspektiv och ur ett EG-perspektiv. Vidare har jag diskuterat vilka krav som bör ställas på den centrala polisorganisationen i framtiden. Också detta har skett med de angivna perspektiven som utgångspunkt. Jag har därefter övervägt ett antal organisationsmodeller och värderat dem mot bakgrund av de uppställda kraven.

Vid en jämförelse mellan de fem organisationsmodellerna framstår modell E såsom överlägsen de andra. Modellen har inte någon av de nackdelar som samtliga de övriga prövade modellerna - inklusive nuvarande organisation - är behäftade med.

Jag föreslår därför att den centrala polisorganisationen byggs upp enligt modell E. Det innebär att den centrala polisorganisationen består av en enda förvaltningsmyndighet som i sig innehåller såväl Rikskriminalpolisen som SÄPO. Genom instruktionen för myndigheten säkerställs att Rikskriminalpolisen och SÄPO är helt självständiga i polisoperativa frågor. Ett första utkast till instruktion för myndigheten redovisas i *bilaga 4*. I utkastet är sådana förändringar gjorda som direkt föranleds av mina förslag. För att göra jämförelser möjliga redovisas gällande instruktion för RPS i *bilaga 5*. Härtill bör i regleringsbrevet för polisen anges att Rikskriminalpolisen och SÄPO disponerar anslagsposten för respektive Rikskriminalpolisen och SÄPO och har fullt ansvar för medlens användning.

Genom att Rikskriminalpolisen och SÄPO är självständiga på detta sätt kan förvaltningsdelen av myndigheten koncentrera sig på verksfunktionerna - ekonomi- och personaladministration, tillsyn, uppföljning och utvärdering, teknisk utveckling m.m. - på ett helt annat

sätt än hittills. För att markera betydelsen av dessa uppgifter, och för att stryka under att de utgör en mycket väsentlig del av den centrala polisorganisationen bör myndigheten benämnas Polisverket. Det visar också att myndighetens uppgift inte är att styra polisen i riket. Som en följd av detta bör chefen för Polisverket ha tjänstetiteln generaldirektör. Polisverket bör av skäl som redovisats i kapitel 8 ha en lekmannastyrelse med generaldirektören som ordförande. Därigenom får också Rikskriminalpolisen och SÄPO det erforderliga lekmannainflytandet.

Cheferna för Rikskriminalpolisen och SÄPO ges alltså enligt mitt förslag en mycket självständig ställning. Detta är en förutsättning för att Polisverkets chef skall kunna utöva den nödvändiga tillsynen över Rikskriminalpolisen och SÄPO - på motsvarande sätt som över den regionala och lokala polisorganisationen. Den självständiga ställning som Rikskriminalchefen och SÄPO-chefen bör ha innebär att stora krav ställs också på innehavarna av dessa tjänster. Det motiverar att de har en motsvarande tjänsteställning. De resonemang som SÄPO-kommittén förde i sitt betänkande Säkerhetspolisens inriktning och organisation (SOU 1988:16) äger fortfarande giltighet när det gäller chefen för SÄPO. Denne bör alltjämt ha verksledningskompetens, dvs. bör rekryteras bland personer som kan komma i fråga för verkschefsbefattningar. I flera avseenden kan vad nu sagts också tillämpas på Rikskriminalchefen. Arbetsuppgifterna för Rikskriminalchefen och SÄPO-chefen blir enligt min mening sådana att också andra personer än personer med polisiär utbildning bör kunna komma ifråga för dem.

När det gäller Polisverkets organisation i övrigt anser jag att regeringen bör bestämma organisationen på avdelningsnivå. Visserligen har i betänkandet Effektivare ledning i statliga myndigheter (SOU 1993:58) föreslagits att de centrala förvaltningsmyndigheterna själva bör få bestämma sin inre organisation. Polisverksamhetens särskilda beskaffenhet motiverar dock en något längre gående kontroll från regeringens sida när det gäller de organisatoriska formerna för arbetet inom den centrala myndigheten. Jag föreslår att Polisverket vid sidan

av Rikskriminalpolisen och SÄPO indelas i en avdelning för administrativa frågor, en avdelning för tillsynsfrågor samt Polishögskolan.

Den organisationsmodell jag här föreslår ger alltså goda möjligheter att koncentrera verksledningen på verksfunktionerna, ger förutsättningar för en stark Rikskriminalpolis samt skiljer på polisoperativ verksamhet och tillsyn. Lösningen innebär att man behåller ordningen med en enda myndighet inom polisen på central nivå, en organisation som är lätt förståelig och har förutsättningar att få allmänhetens acceptans. Modellen har även andra fördelar än de tidigare nämnda. Sålunda medger organisationsmodellen en enkel samverkan mellan Rikskriminalpolisen och SÄPO, liksom en enkel samverkan mellan de internationella funktioner som jag föreslagit skall finnas dels inom Rikskriminalpolisen, dels inom "verksdelen" av Polisverket. Organisationsmodellen med ett sammanhållet Polisverk medger också enkelt cirkulationstjänstgöring mellan de olika delarna av Polisverket.

Sammanfattningsvis innebär den föreslagna organisationsmodellen att den operativa polisverksamhetens självständiga ställning säkras också inom den centrala polisorganisationen. Detta sker samtidigt som den centrala polisorganisationen genom förslaget får de förutsättningar man behöver för att kunna fungera i både stabs- och servicerollerna i enlighet med moderna ledningsprinciper.

10 Genomförandefrågor m.m.

Det ingår inte i mitt uppdrag att behandla genomförandet av de förslag jag lämnar. Avslutningsvis vill jag dock peka på några viktiga genomförandefrågor.

Som framgår av kapitel 9 har jag redovisat ett utkast till instruktion för det föreslagna Polisverket. Härutöver behöver inför ett genomförande ändringar ske i polislagens 7 § och i ett antal andra författningar.

Genomförandet av reformen med Polisverket bör ske vid första möjliga lämpliga tidpunkt - förslagsvis den 1 juli 1994. Den nya organisationen och de nya arbetsuppgifterna innebär att nuvarande RPS står inför en förändringsprocess. Det ankommer på statsmakterna att närmare dra upp riktlinjerna för detta arbete. En viktig utgångspunkt är att det den 1 juli 1994 inte bildas några nya myndigheter utan att förändringarna kan ske inom den nuvarande myndigheten.

Så snart statsmakterna fattat beslut om den nya ordningen kan arbetet påbörjas med anpassning till den nya organisationen och de uppgifter som avser verksfunktionerna i Polisverket fr.o.m. den 1 juli 1994. För SÄPO:s del torde mina förslag inte föranleda behov av några särskilda anpassningsåtgärder. För Rikskriminalpolisens sida är situationen emellertid annorlunda.

Rikskriminalpolisen kommer att få förändrade uppgifter och arbetsformer. Bland annat kommer samverkan med åklagare och andra myndigheter att förstärkas och formaliseras på ett nytt sätt. För att åstadkomma en så smidig övergång som möjligt till den nya organisationen och de nya arbetsuppgifterna bör regeringen tillsätta en organisationskommitté med uppgift att förbereda genomförandet såvitt avser Rikskriminalpolisen och att fatta sådana beslut som avser genomförandet som behöver fattas före den 1 juli 1994. På detta sätt säkerställs också att det blivande Polisverket ges möjligheter att

koncentrera sig på sin egen framtida verksamhet, nämligen verksfunktionerna. Organisationskommittén bör arbeta så att den nya organisationen kan fungera fullt ut redan den 1 juli 1994.

Som angivits i kapitel 2 har utredningen inte närmare behandlat frågorna om Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL), Polishögskolan, Förvaltningskontoret Kronoberg, Databyrån och Registerbyrån. Om beslut inte hinner fattas om deras organisatoriska ställning före den 1 juli 1994 bör de tills vidare höra till förvaltningsdelen av Polisverket.

Förslagen bedöms inte medföra några ökade kostnader eller några regionalpolitiska effekter.

Bilagor

JUSTITIE-
DEPARTEMENTET

Kopia

Bilaga 1

REGERINGSBESLUT
1993-05-06 93-1895

Hovrättspresidenten
Håkan Winberg
Hovrätten för Nedre Norrland
Box 170
851 03 SUNDSVALL

Uppdrag att utreda vissa frågor rörande den centrala polisorganisationen

Regeringen uppdrog den 25 juni 1992 åt Rikspolisstyrelsen att se över den centrala polisorganisationen mot bakgrund bl.a. av den fortgående decentraliseringen inom polisväsendet. Inom ramen för utredningen föll bl.a. frågor om en koncentration av Rikspolisstyrelsens uppgifter samt om att ge enheter inom den centrala polisorganisationen med operativa eller servicebetonade uppgifter en självständigare ställning.

Rikspolisstyrelsen redovisade uppdraget i en rapport den 31 mars 1993. I rapporten behandlas Rikspolisstyrelsens uppgifter och organisation, register- och dataverksamheten vid Rikspolisstyrelsen, verksamheten vid Förvaltningskontoret Kronoberg samt Rikskriminalpolisens uppgifter och organisation m.m.

Rikspolisstyrelsens rapport innehåller en utförlig genomlysning av den centrala polisorganisationen. En grund finns därför för att fatta ett antal beslut. Frågan om Rikspolisstyrelsens uppgifter och organisation inrymmer dock därutöver aspekter som inte kunnat beaktas fullt ut vid översynen, bl.a. den centrala polisorganisationens roller i ett statsmaktsperspektiv och ett EG-perspektiv. Dessa frågor är av sådan art att de bör bli föremål för utredning inom kommittéväsendets ram.

Regeringen uppdrar åt hovrättspresidenten Håkan Winberg att, i nära samverkan med Rikspolisstyrelsen, som en komplettering till Rikspolisstyrelsens rapport utreda de frågor rörande Rikspolisstyrelsens verksamhet och organisation som nyss berörts. Utredningen skall innehålla en analys av Rikspolisstyrelsens framtida roll i första hand i förhållande till statsmakterna. Rikspolisstyrelsens organisation bör belysas från principiella utgångspunkter utan att gå in på sådana organisationsfrågor som det är myndighetens sak att själv besluta om.

Säkerhetspolisens uppgifter och organisation faller utanför uppdraget.

Utredningen bör bedrivas skyndsamt och redovisas senast den 15 september 1993.

Regeringen bemyndigar chefen för Justitiedepartementet att besluta om sekreterare, experter och annat biträde åt Håkan Winberg.

Uppdraget omfattas av kommittéförordningen och skall belasta andra huvudtitelns anslag Utredningar m.m.

På regeringens vägnar

Gun Hellsvik

Claes Kring

Kopia till

Rikspolisstyrelsen
alla länsstyrelser (länspolismästarna)
Centralorganisationen SACO
Statsanställdas Förbund
TCO-OF
JUSEK
Svenska Polisförbundet
Reg/Ju

Bilaga 2

1993-09-13 DIR 187-3848/93

RPS-utredningen
Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

DEN CENTRALA POLISORGANISATIONENS ROLLER I ETT EG-PERSPEKTIV - INTERNATIONELLA FRÅGOR

RPS-utredningen har i en skrivelse 1993-08-24 (dnr 6) till Rikspolisstyrelsen begärt visst material som underlag för utredningens bedömningar.
Rikspolisstyrelsens yttrande följer i stort den nyssnämnda skrivelsens disposition av frågeställningarna.

1. Rikspolisstyrelsens nuvarande kontakter med internationella organ och med andra länder.

Inom Rikspolisstyrelsen bedrivs de mest omfattande internationella kontakterna huvudsakligen vid två enheter, nämligen vid Interpolsektionen inom rikskriminalpolisen samt vid internationella sekretariatet.

Interpolsektionen handlägger såsom serviceorgan åt rikskriminalpolisen och åt polisväsendets kriminalutredande enheter polisoperativa frågor. Rikspolisstyrelsen är s k nationell byrå (National Central Bureau - NCB) för Interpol.
Rikspolischefen Björn Eriksson är sedan november 1992 vice

president i Interpol med ansvar för den europeiska kontinenten. Mer än 80 % av Interpols samlade ärendemängd är europarelaterad. Arbetsuppgifterna för Interpolsektionen framgår av bilaga 1. Polispersonalen vid Interpolsektionen - 16 anställda - har genomgående erfarenhet av internationella polisfrågor både i Sverige och från tjänstgöring som sambandsmän utomlands.

Internationella sekretariatet har sitt ursprung i att Rikspolisstyrelsen efter Regeringens proposition till Riksdagen 1987/1988 'Sverige och den västeuropeiska integrationen' beslutade följa integrationsarbetet och dess påverkan på polisverksamheten. Internationella sekretariatet ingick fr o m 1 oktober 1991 som en organisatorisk enhet i verkskansliet med rapporteringsskyldighet till direktionen. Arbetsuppgifterna för sekretariatet har efterhand utökats till att avse även andra internationella frågor. Arbetsordningen framgår av bilaga 2. Personalen vid internationella sekretariatet har genomgående erfarenhet av både internationella polisfrågor och utrikespolitiska frågor vunnen genom arbete i Sverige och utomlands.

För tjänsten vid båda enheterna är kunskaper i flera språk nödvändiga.

Inom rikskriminalpolisen handläggs FN-polisverksamheten vid enheten 'Bevakningen'. Förutom bl a frågor om rekrytering av FN-poliser har Bevakningen indirekta kontakter med FN:s högkvarter och biträder med inspektioner av svensk FN-polis utomlands.

I olika omfattning finns även internationella kontakter, främst av ad hoc-karaktär, vid polisbyrån, registerbyrån och databyrån. Registerbyrån och databyrån, som hittills företrätts i en viss omfattning i EG-anknutna arbetsgrupper, kan förväntas öka sina internationella kontakter högst avsevärt under de närmaste åren. Internationella sekretariatet ger stöd i form av kontakttagande, korrespondens, besöksorganisation o s v till styrelsens byråer/motsv. Polishögskolan har internationella kontakter inom sitt särskilda internationella nätverk (forskning, utveckling, utbildning, stipendier och utbytestjänstgöring) men även såsom ad hoc-kontakter. Finanspolisen, som startade sin verksamhet den 1 mars 1993, skapar

f n ett eget internationellt nätverk.

I detta sammanhanget finns det anledning att nämna vikten av den centrala polisledningens internationella kontakter enligt internationell praxis. I de flesta länder är de centrala polisledningarna aktivt engagerade i de utrikes förbindelserna. Den svenske rikspolischefen ägnar normalt ungefär 20 % av sin tid åt att odla internationella kontakter vare sig det gäller engagemang i internationella församlingar hemma eller utomlands eller som internationell 'dörröppnare'.

Mot den nyssnämnda bakgrunden framstår det som mycket väsentligt, att enhetlighet råder i fråga om den centrala polisledningens samlade och övergripande struktur och syn på det internationella polissamarbetet i alla dess aspekter.

Det förtjänar också nämnas, att EG-perspektivet också innefattar ett globalt perspektiv, eftersom EG-länderna strävar efter globala internationella poliskontakter till gagn för polisverksamheten i Europa.

Kontakter med internationella organ

Rikspolisstyrelsen har bl a följande kontakter med internationella organ.

- FN - för rekrytering och genomförande av polisiära FN-missioner;
- UNDCP (United Nations Drug Control Programme) - genom förmedling av Justitie- och Utrikesdepartementen;
- Dublingruppen - ett västligt samrådsorgan för biståndsfrågor rörande narkotika - genom förmedling av Utrikesdepartementet;
- TREVI arbetsgrupperna 2 och 3 = EG:s polissamarbete i vilket Sverige som likasinnad nation hålls informerat och deltar i viss seminarie- och utbildningsverksamhet - genom förmedling av internationella sekretariatet;
- Europol - den europeiska polisbyrån - genom förmedling av internationella sekretariatet;

- Schengensekretariatet i Bryssel - genom förmedling av internationella sekretariatet;
- Interpol/ICPO - främst operativa kontakter genom förmedling av Interpol-sektionen vid rikskriminalpolisen.
- FATF (Financial Action Task Force) genom finanspolisen.

Sambandsmännen

Allt internationellt polissamarbete vilar på en grund av förtroende och kunskaper om andra länders rättssystem och kultur. Det personliga kontaktskapandet och den personliga dialogen underlättar det professionella samarbetet.
Mot den bakgrunden har många länder ett system med sambandsmän eller polisattachéer utstationerade i andra länder. Inom EG byggs f n upp ett sådant system inom ramen för det s k Dublin Action Programme, enligt vilket medlemsstaternas inrikesministrar/motsv 1990 beslutat inrätta olika former av internationellt polissamarbete.
Svenska polissambandsmän är utstationerade enligt två principer, nämligen antingen såsom nordiska sambandsmän eller som bilaterala sambandsmän.
Den s k PTN-gruppen (Polis Tull Narkotika Norden) ger förslag till de nordiska rikspolischeferna/motsv., som beslutar om stationering av nordiska polissambandsmän. Följden härav är att en svensk polissambandsman arbetar med ärenden som även berör övriga nordiska länder på stationeringsorten.

Svenska polissambandsmän, inom ramen för det nordiska samarbetet finns f n i Grekland med sidoackreditering i Bulgarien (1), Nederländerna med sidoackreditering i Belgien (2), Portugal (1) fr o m januari 1994 och Thailand med sidoackreditering i Vietnam (2).
Nordiska polissambandsmannakontor finns dessutom i Cypern (SF), Italien(DK), Pakistan (N), Spanien (N), Storbritannien (N), Turkiet (DK), Tyskland (DK) och Österrike (DK).

Svenska bilaterala sambandsmän finns f n i Budapest, Moskva, Tallinn och Warszawa samt på prov från oktober 1993 i Bangkok (för be-

kämpning av svenska medborgares sexualbrott mot barn i Sydostasien).

Sambandsmännen administreras av rikskriminalpolisen och Interpolsektionen.
Rapportering av verksamheten på stationeringsorten sker till rikskriminalpolisen.
Sambandsmännen har en instruktion för verksamheten och deras samarbete sker främst med stationeringsländernas kriminalpolisorganisationer inom de ramar, som anges av värdlandet.

Andra internationella kontakter

Internationella kontakter i övrigt sker både genom rikskriminalpolisen och genom internationella sekretariatet. I förra fallet är kontakterna huvudsakligen av polisoperativ karaktär och bilaterala. I senare fallet är kontakterna av icke operativ karaktär.
I båda fallen gäller att kontaktnäten byggts upp under lång tid och ofta genom tjänstemässigt förtroendefullt samarbete. En kontakt 'ärvs' inte hur som helst. Snarare måste den som påbörjar internationella kontakter inom polisområdet ha stort tålamod. Information av värde byts enbart mellan polismän. Det finns exempel på hur civilt anställda personer inom polisorganisationer eller ministerier, som försökt inleda kontakter om informationsutbyte, enbart blivit vänligt mottagna men inte fått träffa rätt personer eller ens erhållit information.

Inom både rikskriminalpolisen och inom internationella sekretariatet finns omfattande bilaterala internationella kontakter inte bara med samtliga stater i Europa utan även med stora delar av övriga världen. Kontakter finns med olika polisorganisationer och även med andra rättsvårdande organ i de flesta av de länder där det finns flera slags polisorgan.

2. En bedömning av utvecklingen på kort, medellång och lång sikt.

Det huvudsakliga skälet för det internationella polissamarbetet är att det strävar efter att stödja den dagliga nationella polisverksamheten.

I alla de tre rubricerade aspekterna kan man utan överdrift konstatera, att utvecklingen av de internationella poliskontakterna kommer att öka. Internationaliseringen av handel, ekonomi, kultur, kommunikationer och andra samhällsföreteelser har i sitt släptåg en internationalisering av brottsligheten. Polisen och rättsväsendena måste därför vidga sina nätverk.

På kort sikt, uppskattningsvis fram till 1996 kommer de svenska poliskontakterna att fördjupas främst med EG-länderna. Detta är nödvändigt, eftersom Rikspolisstyrelsen fram till ett eventuellt medlemsskap i EG måste kartlägga hela det samlade system av samarbete som nu tar skepnad.
I det korta perspektivet framstår också biståndsinsatserna i och samarbetsuppbyggnaden med de baltiska staterna som ett viktigt moment för att förebygga den brottslighet, som kan komma från det postsovjetiska väldet.

På medellång sikt, tiden 1993 - 2003, kan det förutses att kontakter genom ett omfattande sambandsmannasystem, då integrerat över hela Europa, finns till hands. Rikspolisstyrelsen förutser redan i årets anslagsframställning ett mera omfattande nät av sambandsmän i Öst- och Centraleuropa.

På lång sikt, tiden efter 2003, kan det förutses en ökad betydelse av kontakterna med andra världsdelar, t ex med Afrika och Asien, inte enbart på grund av traditionell brottsutveckling utan även på grund av migrationsrörelser från syd till nord resp från öst till väst.

EGs struktur är sådan att det inom ramen för bl a Unionsfördraget förutses deltagande i ett stort antal arbetsgrupper och EG-organ. Detta ställer krav på rekryteringsåtgärder och kompetensutveckling på alla nivåer inom svensk polis.

För att möta kraven på ökad kompetens i det internationella övergripande polissamarbetet och för att hålla en hög beredskap har Rikspolisstyrelsen rekryterat och under 1993 låtit utbilda nitton yngre polischefer (s k EG-korrespondenter). Utbildningen har omfattat EG-rätt, protokollära frågor, kulturskillnadsfrågor, multilateral förhandlingsteknik m m. Utbildningen har i stor utsträckning skett på engelska.

Kvantitativt kommer med säkerhet den internationella bördan att öka. Förutom EG-anpassningen kan även svensk polis komma att engageras i FN- och ESK-missioner. Under senare tid har det svenska biståndsorganet SIDA börjat föra en dialog med Rikspolisstyrelsen om bistånd till vissa utvecklingsländer betr både utbildning i respekten för mänskliga rättigheter och effektiviseringen av brottsbekämpning m m. Det är inte osannolikt att antalet internationellt engagerade polismän och i viss mån även administrativ personal kan uppgå till åtskilliga hundra inom överskådlig framtid.

Det är en svensk tradition att inte sluta mellanstatliga avtal om polissamarbete.
Praktiskt polissamarbete skall normalt kunna ske utan bilaterala avtal. Efter de politiska omvälvningarna i Öst- och Centraleuropa har emellertid en viss ändring av uppfattningarna härom skett. Det kan förutses att staterna i de nyssnämnda delarna av Europa önskar sluta bilaterala avtal om polissamarbete eller i vart fall ett slags 'letter of intent'/motsv. I dessa fall spelar regeringkansliet en viktig roll.

3. Olika handlingslinjer vid ett svenskt medlemsskap i EG.

Handlingslinjen vid ett svenskt EG-medlemsskap kan förutses bli den inriktning som berörts under p 2. Det kan för Rikspolisstyrelsen bli svårt att förutse vilken balans som skall råda mellan en nödvändighet att fullt ut delta i det omfattande polissamarbete som nu framskymtar i Unionstrakatens art K och mellan tillämpningen av subsidiaritetsprincipen, som kan komma att gälla även på polisområdet. Den principiella avvägningen måste göras genom politiska överväganden.

Vid ett svenskt medlemsskap i EG kan det i praktiken förutses en mycket omfattande arbetsbelastning på de delar av den centrala myndigheten, Rikspolisstyrelsen, som hanterar de internationella frågorna.

Om Sverige inte blir medlem i EG, bedömer Rikspolisstyrelsen att det blir ännu viktigare med både bilateralt och multilateralt internationella polissamarbete. Eftersom brottsligheten inte känner några gränser, blir Rikspolisstyrelsen och svensk polis ännu mer beroende av att kunna utbyta tankar och informationer med EG-länderna. I det fallet kan det också antas, att Sverige måste sluta ett antal bilaterala samarbetsavtal med EG-länderna och kanske också med ett antal andra länder utanför EG.

4. Uppgiftsfördelningen mellan regeringskansliet och polisorganisationen.

Det finns en naturlig interaktion mellan regeringskansliet och Rikspolisstyrelsen. Rikspolisstyrelsen har under senare år haft informella kontakter betr internationella frågor bl a med företrädare för regeringskansliet, såsom JuD, UD och KuD och SoD.
Rikspolisstyrelsen ser det som väsentligt att sådana kontakter fortsättningvis kommer att ske i organiserade former allteftersom den europeiska integrationsprocessen och den internationella utvecklingen fortskrider.
Från Rikspolisstyrelsens sida är det likaså av stor vikt att regeringskansliet, och då främst Justitiedepartementet - men även betr internationella frågor Utrikesdepartementet, i övergripande och principiella frågor ger de politiska och policymässiga riktlinjerna för den internationella polisverksamheten.

Det ligger i sakens natur att regeringskansliet företräder svenska intressen i olika internationella fora där polisiära övergripande frågor behandlas. Rikspolisstyrelsen ställer som hittills i sådana fall sin expertis till förfogande.

I olika internationella sammanhang, t ex i internationella konventioner inom EG-området, stadgas att de fördragsslutande parterna skall ha en enda adress såsom mottagare av information m m, nämligen en central polismyndighet.
I polisoperativa utomnordiska frågor är bl a rikskriminalpolisen/Interpolsektionen den part som inleder ett internationellt ärende med bäring på en lokal myndighet enligt de föreskrifter som finns på området. I vissa fall fortsätter och slutför den centrala myndigheten ett internationellt ärende. I andra fall kan den centrala myndigheten medge att en regional eller lokal polismyndighet av praktiska skäl upprätthåller den internationella kontakten i ett enskilt ärende.
I andra övergripande icke-operativa internationella polisfrågor har internationella sekretariatet en liknande funktion som den nyss angivna.

Det internationella polissamarbetet är ofta av känslig natur och kräver en viss förfarenhet. Den centrala myndigheten måste ha en överblick över den internationella verksamheten genom hela polisorganisationen. En sådan överblick har Rikspolisstyrelsen genom att dels i budgetföreskrifterna dels genom instruktioner till polismyndigheterna peka på vikten att den centrala myndigheten - och regeringskansliet - har kännedom om vad som sker i det internationella umgänget.
Rikspolisstyrelsen har också i olika interna sammanhang understrukit betydelsen av Regeringsformen 10 kap 8 par. Styrelsen håller kontinuerligt Utrikesdepartementet underrättat om polisväsendets väsentliga utrikes förbindelser.

Det är således av stor betydelse att den 'dagliga' hanteringen av internationella frågor ligger hos Rikspolisstyrelsen och i viss utsträckning, enligt vad som nämnts ovan, på regional och lokal nivå.

Detta yttrande har beretts inom Rikspolisstyrelsen efter samråd med direktionen och andra delar av myndigheten.

RIKSPOLISSTYRELSEN

Christer Ekberg

Bilaga 2:1

Interpol

1. Nationell central byrå för den internationella kriminalpolisorganisationen (ICPO - Interpol). Samverkan med medlemsländerna i interpolorganisationen

2. Efterlysnings- och avlysningsansvar beträffande framställningar från utlandet om eftersökning av personer och gods samt efterlysnings- och avlysningsansvaret beträffande framställningar från svenska myndigheter om eftersökning av personer och gods i utlandet

3. Interpolkommunikation och backup-ansvar för Interpols generalsekretariat

4. Polissamarbete med andra länder (förhörs- och andra polisåtgärder)

5. Samverkan med utrikesdepartementet och svenska beskickningar (rättshjälpsärenden, bevisupptagning m m)

6. Samverkan med andra internationella organ, ex tullens CCC och FN

7. Rådgivning till polis- och åklagarmyndigheter i frågor om rättshjälp och andra åtgärder i utlandet

8. Uppföljning av utvecklingen på den internationella grövre brottslighetens område

9. Biträde i verkställighet av avlägsnande- och utlämningsbeslut

10. Information och utbildning

11. Administration av sambandsmännens verksamhet

Bilaga 2:2

Konkretisering av arbetsordning

Uppföljning av polisiära EG-integrationsfrågor och andra övergripande internationella frågor

Planering, uppföljning m m av polisiärt bistånd till de baltiska staterna, öst- och centraleuropa

Planering m m av verksledningens internationella kontakter

Rådgivning och uppföljning beträffande internationella kontakter i övrigt

Biträde med stöd åt UD:s gränskontrollutredning

Bilaga 3

Sammanställning över personer utanför regeringskansliet som intervjuats av RPS-utredningen

Landshövdingen Ulf Adelsohn
Länspolismästaren Carl Magnus Adner
Generalsekreteraren i Sveriges Advokatsamfund, advokaten Lars Bentelius,
Generaldirektören Mats Börjesson

Generaldirektören Jan Carling
Byråchefen Christer Ekberg
Länspolismästaren Lars Engström
Rikspolischefen Björn Eriksson

Polismästaren Olof Ersgård
Biträdande rikspolischefen Bengt Frih
Landshövdingen Gösta Gunnarsson
Förbundsordföranden Gunno Gunnmo

Landshövdingen Sven Heurgren
Länspolismästaren Sven-Åke Hjälmroth
Landshövdingen Bengt K. Å. Johansson
Riksåklagaren Torsten Jonsson

Länspolismästaren Håkan Kyhle
Byråchefen Gunnel Lindberg
Biträdande riksåklagaren Axel Morath
Justitierådet Johan Munck

Generaldirektören Ingemar Mundebo
Länspolismästaren Per-Göran Näss
Polisintendenten Thord Pettersson
Polismästaren Holger Radner

Generaldirektören Anitra Steen
Professorn Nils Stjernquist
Chefsåklagaren K-G Svensson

Generaldirektören Peder Törnvall
Biträdande länspolismästaren Gösta Welander
Länspolismästaren Hans Wranghult
Direktören Nils E. Åhmansson

Danmark

Rigspolitichef Ivar Boye, Rigspolitiet
Afdelingschef Henning Fode, Justitsministeriet
Vicerigspolitichef Erik Justesen, Rigspolitiet
Fuldmaegtig Lars Bay Larsen, Justitsministeriet

Norge

Ekspedisjonssjef Ingelin Killengreen, Justis- og politidepartementet
Sjefinspektör Kaare Singsaas, Justis- og politidepartementet

Bilaga 4

UTKAST till

Förordning med instruktion för Polisverket

Regeringen föreskriver följande.

Uppgifter

Allmänna uppgifter

1 § *Polisverket* är central förvaltningsmyndighet för polisväsendet. Grundläggande bestämmelser om *Polisverkets* uppgifter finns i 7 § första stycket polislagen (1984:387).

Till *Polisverket* hör *Rikskriminalpolisen och* Säkerhetspolisen.

Polisverket är chefsmyndighet för Statens kriminaltekniska laboratorium.

2 § Utöver vad som följer av polislagen (1984:387), polisförordningen (1984:730), förordningen (1985:751) om utbildning och forskning inom polisväsendet eller av andra föreskrifter skall *Polisverket* särskilt

1. verka för ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten,
2. utarbeta planer för polisväsendets beredskapsplanläggning,
3. föra centrala polisregister och
4. vara nationell byrå för internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol) och upprätthålla de förbindelser som behövs med utländska polismyndigheter.

Tillsynsuppgifter

3 § Av 7 § polislagen (1984:387) följer att *Polisverket* har tillsyn över polisväsendet.

Polisverket skall i sin tillsynsverksamhet särskilt beakta

1. att de prioriteringar och riktlinjer som riksdagen och regeringen har lagt fast för polisverksamheten får genomslag i polisarbetet,

2. att polisverksamheten bedrivs effektivt och med iakttagande av rättssäkerhetens krav,

3. att förvaltningen inom polisväsendet fungerar väl.

Om de mål för verksamheten som anges i andra stycket inte uppnås eller om det annars kommer fram omständigheter som visar att verksamheten inom polisen inte bedrivs på ett tillfredsställande sätt, skall *Polisverket* genom påpekanden och anmaningar eller på annat sätt söka åstadkomma rättelse. Vid behov skall *Polisverket* anmäla förhållandet till regeringen.

4 § Tillsyn som gäller förhållanden vid en viss polismyndighet bör i första hand inriktas på de polismyndigheter till vilka de regionala chefsfunktionerna är lokaliserade. Ärenden som gäller andra polismyndigheter får överlämnas till länsstyrelsen.

Samordningsuppgifter

5 § *Polisverket* svarar för samordningen av

1. den polisiära planläggningen hos civilbefälhavarna,

2. polisens åtgärder mot brottslighet i samband med otillåten inresa eller vistelse i landet,

3. polisens planering för sådana särskilda händelser där intresset av samordnade insatser är särskilt framträdande och

4. de statliga myndigheternas medverkan i ambulans- och räddningsflygtjänsten samt fjällräddningstjänsten.

Säkerhetspolisens uppgifter

6 § *Polisverket* leder polisverksamhet för att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet.

Polisverket leder också, även om verksamheten inte avser att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet, polisverksamhet i fråga om

1. terrorismbekämpning,

2. bevaknings- och säkerhetsarbete som avser den centrala statsledningen eller som har samband med statsbesök och liknande händelser samt

3. annat personskydd i den utsträckning *verket* bestämmer.

Inom *Polisverket* bedrivs den polisverksamhet som nu sagts vid Säkerhetspolisen.

7 § Säkerhetspolisen skall också

1. fullgöra de uppgifter som *Polisverket* har att utföra enligt personalkontrollkungörelsen (1969:446), förordningen (1981:421) om säkerhetsskyddet vid statliga myndigheter och upphandlingsförordningen (1986:366),

2. svara för den beredskapsplanering som *Polisverket* har att utföra och

3. lämna tekniskt biträde åt polisväsendet i den utsträckning som det är lämpligt med hänsyn till verksamhetens art.

Annan polisledning

8 § *Polisverket* får utöver vad som följer av 6 och 7 §§ leda polisverksamhet i fråga om

1. polisverksamhet som bedrivs med hjälp av flyg,

2. spaning mot och, om det finns särskilda skäl för det, utredning av narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet och annan brottslighet, om brottsligheten är av särskilt grov beskaffenhet och har riksomfattande karaktär eller internationell anknytning,

3. spaning mot och utredning av brottslighet som riktar sig mot postverket, om spaningen eller utredningen kräver särskilt kännedom om postverkets rutiner vid postbefordran,

4. bearbetning i spanings- och utredningssyfte av sådan information om brottslighet som finns tillgänglig hos *verket*,

5. polisverksamhet som föranleds av transporter av kärnämne eller kärnavfall och

6. spaning efter intagna i kriminalvårdsanstalt som avvikit från verkställigheten av straff för sådan brottslighet som avses i 2, om det finns särskilda skäl för *verket* att utöva polisledningen.

Inom Polisverket bedrivs den polisverksamhet som nu sagts vid Rikskriminalpolisen.

9 § *Rikskriminalpolisen svarar för krimninalunderrättelsetjänst på central nivå med syfte i första hand att ge underlag för*

1. inriktningen av polisverksamheten i landet och
2. förebyggande och avslöjande av brottslighet som har internationell anknytning eller som annars är av grov beskaffenhet.

10 § Rikskriminalpolisen skall nära samarbeta med Riksåklagaren.
När det gäller spaning mot och utredning av ekonomisk brottslighet skall Rikskriminalpolisen nära samarbeta med Statsåklagarmyndigheten för speciella mål. Inom Rikskriminalpolisen skall finnas en särskild enhet för sådana förundersökningar som leds från nämnda åklagarmyndighet.

Samarbete med andra polismyndigheter

11 § När *Polisverket* leder polisverksamhet skall *verket*, i den utsträckning som behövs för att verksamheten skall kunna bedrivas effektivt, samarbeta med de regionala och lokala polismyndigheter som berörs. *Polisverket* skall därvid fortlöpande lämna upplysningar till de regionala och lokala polismyndigheterna om förhållanden som har betydelse för dessa myndigheters verksamhet.

Polisförstärkning m.m.

12 § *Polisverket* får tillkalla polisförstärkning från de lokala polismyndigheterna i den utsträckning som behövs för att leda polisverksamhet i fråga om bevaknings - och säkerhetsarbete i samband med statsbesök och liknande händelser.

För annan sådan polisverksamhet som anges i 6-9 §§ får *Polisverket* tillkalla polisförstärkning från de lokala polismyndigheterna i den utsträckning som regeringen beslutar.

13 § Om en länsstyrelse begär det, skall *Polisverket* i mån av tillgång till resurser lämna förstärkning vid spaning eller utredning som leds av en lokal eller en regional polismyndighet.

14 § Behövs polisförstärkning från ett län till ett annat och kan de länsstyrelser som berörs inte enas i frågan, får *Polisverket* besluta i saken.

Vid särskilda händelser får *Polisverket* på begäran av en länsstyrelse

besluta om polisförstärkning från ett eller flera län till ett annat län.

Polisverket får beordra poliser som är elever vid Polishögskolan att tjänstgöra som polisförstärkning, om det finns särskilda skäl för det.

15 § För tjänstgöring vid sådan utbildning som bedrivs av *Polisverket* får *verket* tillkalla poliser från de lokala polismyndigheterna i den utsträckning som regeringen beslutar.

Polisverket får tillkalla poliser från de lokala polismyndigheterna för att biträda *verket* vid beredning av sådana frågor som prövas av personalansvarsnämnden vid *verket* och för att tjänstgöra hos *verket* under högst ett år för arbete med visst projekt.

Föreskriftsrätt m.m.

16 § *Polisverket* skall utfärda allmänna råd om polisverksamheten i den utsträckning som detta behövs för att uppnå planmässighet, samordning och rationalisering av polisens arbete.

17 § *Polisverket* får meddela föreskrifter om

1. ekonomiadministrativa och personaladministrativa rutiner inom polisväsendet,
2. förbindelsetjänsten och larmrutinerna inom polisväsendet,
3. beväpning och övrig personlig utrustning för poliser och annan personal inom polisväsendet,
4. sådan utrustning som används i polisverksamheten,
5. säkerheten i samband med automatisk databehandling inom polisväsendet,
6. ADB-baserade eller andra gemensamma informationssystem för polisväsendet,
7. polisväsendets beredskapsplanläggning och försvarsutbildning,
8. polismyndigheternas samarbete med utländska polismyndigheter,
9. rekryteringsverksamheten inom polisväsendet och
10. polisverksamhet som hör till Säkerhetspolisens område.

Föreskrifter får meddelas endast för att tillgodose behovet av enhetlighet inom polisen. Om enhetlighet kan uppnås genom allmänna råd eller på något annat, mindre ingripande sätt, skall den vägen väljas.

Uppdragsverksamhet

18 § Polisverket får efter medgivande av regeringen för särskilt fall bedriva uppdragsverksamhet i fråga om säkerhetsskydd och annat säkerhetsarbete.

Verksförordningens tillämpning

19 § Verksförordningen (1987:1100) skall tillämpas på *Polisverket*, med undantag av 18 § såvitt avser Säkerhetspolisen.

***Polisverkets* ledning**

20 § Polisverkets chef är en generaldirektör.

21 § För Rikskriminalpolisen och Säkerhetspolisen finns särskilda chefer, rikskriminalchefen och säkerhetspolischefen, som leder verksamheten där och som svarar för de uppgifter i övrigt som en myndighets chef har att utföra enligt verksförordningen (1987:1100). De skall informera generaldirektören om verksamheten.

22 § *Generaldirektörens* ställföreträdare förordnas av regeringen efter anmälan av *generaldirektören*. Förordnandet meddelas för viss tid.

Rikskriminalchefen och säkerhetspolischefen bestämmer vilka som är deras ställföreträdare.

Styrelsen

23 § *Polisverkets* styrelse består av högst åtta personer, *generaldirektören* medräknad. Vid handläggning av ärenden på *Rikskriminalpolisens eller* Säkerhetpolisens område ingår också *rikskriminalchefen respektive* säkerhetspolischefen i styrelsen.

Generaldirektören är styrelsens ordförande. En av de andra ledamöterna är vice ordförande, om något annat inte följer av tredje stycket.

Om *generaldirektören* har förhinder när styrelsen skall handlägga ett ärende på *Rikskriminalpolisens eller* Säkerhetspolisens område, inträder *rikskriminalchefen respektive* säkerhetspolischefen som ordförande.

24 § Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst fyra av de andra ledamöterna är närvarande.

I personalkontrollkungörelsen (1969:446) finns särskilda bestämmelser om styrelsens beslutförhet i vissa ärenden.

25 § Chefen eller, då denne har förhinder, biträdande chefen för Utrikesdepartementets politiska avdelning är styrelsens sakkunnige i utrikespolitiska frågor. Den sakkunnige får för ett visst tillfälle sätta någon annan i sitt ställe.

Den sakkunnige får vara närvarande och yttra sig vid styrelsens sammanträden i frågor som gäller polisverksamhet som hör till Säkerhetspolisens område. Den sakkunnige bör vara närvarande när styrelsen handlägger frågor med internationell anknytning.

Styrelsens ansvar och uppgifter

26 § Utöver vad som anges i 11-13 §§ verksförordningen (1987:1100) skall styrelsen nära följa verksamheten vid Säkerhetspolisen, särskilt med avseende på tillämpningen av de riktlinjer för verksamheten som regeringen meddelar. Styrelsen skall en gång om året och därutöver när det behövs lämna regeringen de synpunkter och förslag som granskningen föranleder.

I personalkontrollkungörelsen (1969:446) finns särskilda bestämmelser om styrelsens uppgifter.

Organisation

27 § *Vid Polisverket finns - förutom Rikskriminalpolisen och Säkerhetspolisen - under generaldirektören en avdelning för administrativa frågor, en avdelning för tillsynsfrågor samt Polishögskolan. Varje avdelning leds av en avdelningschef och Polishögskolan leds av en rektor. Vidare finns under generaldirektören en chefsjurist.*

Vid Polisverket finns en tjänsteförslagsnämnd för polisväsendet.

Ärenden som innefattar polisledning handläggs vid Rikskriminalpolisen eller Säkerhetspolisen.

Vid Rikskriminalpolisen finns en rådgivande nämnd i ledningsfrågor med rikskriminalchefen och med högst tio andra ledamöter som

företräder åklagarväsendet samt den regionala och lokala polisorganisationen. Andra ledamöter än rikskriminalchefen utses av regeringen.

28 § Rikskriminalpolisen är indelad i x huvudenheter. Säkerhetspolisen är indelad i fyra huvudenheter. Varje enhet förestås av en chef.

Personalföreträdare

29 § Personalföreträdarförordningen (1987:1101) skall tillämpas på *Polisverket*. Personalföreträdare får även den vara som är anställd i den lokala polisorganisationen eller vid Statens kriminaltekniska laboratorium.

Den som har utsetts att vara personalföreträdare får medverka i den personalansvarsnämnd som anges i 30 § också när nämnden behandlar frågor som rör anställda vid Statens kriminaltekniska laboratorium eller vid den lokala polisorganisationen.

Personalansvarsnämnden

30 § Personalansvarsnämden vid *Polisverket* prövar frågor som anges i 19 § verksförordningen (1987:1100) för anställda vid *Polisverket*, Statens kriminaltekniska laboratorium och den lokala polisorganisationen.

Nämnden består - förutom av *generaldirektören* och personalföreträdarna - av chefsjuristen, den avdelningschef eller byråchef som *generaldirektören* bestämmer och tre särskilt utsedda ledamöter. Vid handläggning av ärenden som gäller anställda vid *Rikskriminalpolisen eller* Säkerhetspolisen ingår också *rikskriminalchefen respektive* Säkerhetspolischefen i nämnden.

Generaldirektören är ordförande och en av de övriga ledamöterna är vice ordförande.

Nämnden är beslutför när ordföranden och minst fyra andra ledamöter är närvarande.

31 § I ärenden som gäller disciplinansvar, avstängning, avsked eller uppsägning bestämmer ordföranden om ett förfarande inför nämnden skall inledas. Ordföranden får avskriva ett ärende, om det är uppenbart att ärendet inte skall leda till någon åtgärd från nämndens sida.

Har nämnden beslutat att avstänga någon från arbetet och är det på grund av ändrade förhållanden uppenbart att beslutet inte längre bör gälla, får ordföranden ensam besluta i frågan.

Beslut som har fattats enligt denna paragraf skall anmälas vid nästa sammanträde med nämnden.

Tjänsteförslagsnämnden

32 § Tjänsteförslagsnämnden vid *Polisverket* handlägger sådana ärenden i vilka Polisverket skall avge förslag eller yttrande enligt 7 kap. 3, 4 eller 10 a polisförordningen (1984:730).

Nämnden består av *generaldirektören*, som också är ordförande i nämnden, och högst nio särskilt utsedda ledamöter.

Nämnden är beslutför när ordföranden och minst fyra andra ledamöter är närvarande. När ärenden av principiell natur eller annars av större vikt handläggs bör om möjligt samtliga ledamöter vara närvarande.

Ärendenas handläggning

33 § Beslut som innebär ledning av polisverksamhet får fattas utan föredragning.

34 § *Generaldirektören, rikskriminalchefen* och säkerhetspolischefen förordnas av regeringen för en bestämd tid.

Tjänster som avdelningschef, chefsjurist *och* rektor tillsätts av regeringen efter anmälan av *generaldirektören*. Tjänster som chef för huvudenhet vid *Rikskriminalpolisen och vid* Säkerhetspolisen tillsätts av regeringen efter anmälan av *rikskriminalchefen respektive* säkerhetspolischefen.

Andra tjänster tillsätts av *Polisverket*.

35 § Tjänster som polisassistent, inspektör och kommissarie vid *Polisverket* inrättas av *verket*. Andra polistjänster vid *Polisverket* inrättas av regeringen.

36 § Andra styrelseledamöter än *generaldirektören, rikskriminalchefen* och säkerhetspolischefen utses av regeringen för en bestämd tid.

Regeringen utser vice ordförande i styrelsen och i personalansvarsnämnden.

Regeringen förordnar de ledamöter av personalansvarsnämnden och tjänsteförslagsnämnden som utses särskilt.

37 § Besked om bisyssla enligt 37 § andra stycket anställningsförordningen (1965:601) lämnas av *Polisverket* även i fråga om avdelningscheferna, chefsjuristen, rektorn, och cheferna för huvudenheterna vid *Rikskriminalpolisen och* Säkerhetspolisen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1994, då förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen skall upphöra att gälla.

Bilaga 5

Förordning (1989:773) med instruktion för rikspolisstyrelsen

Uppgifter

Allmänna uppgifter

1 § Rikspolisstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för polisväsendet. Grundläggande bestämmelser om styrelsens uppgifter finns i 7 § första stycket polislagen (1984:387).

Till rikspolisstyrelsen hör säkerhetspolisen.

Rikspolisstyrelsen är chefsmyndighet för statens kriminaltekniska laboratorium.

2 § Utöver vad som följer av polislagen (1984:387), polisförordningen (1984:730), förordningen (1985:751) om utbildning och forskning inom polisväsendet eller av andra föreskrifter skall rikspolisstyrelsen särskilt

1. verka för ett förtroendefullt förhållande mellan polisen och allmänheten,
2. svara för att de prioriteringar och riktlinjer som riksdagen och regeringen lägger fast för polisverksamheten förmedlas till polisorganisationen,
3. utarbeta planer för polisväsendets beredskapsplanläggning,
4. föra centrala polisregister och
5. vara nationell byrå för internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol) och upprätthålla de förbindelser som behövs med utländska polismyndigheter. Förordning (1991:607).

Tillsynsuppgifter

2 a § Av 7 § polislagen (1984:387) följer att rikspolisstyrelsen har tillsyn över polisväsendet.

Rikspolisstyrelsen skall i sin tillsynsverksamhet särskilt beakta

1. att de prioriteringar och riktlinjer som riksdagen och regeringen har lagt fast för polisverksamheten får genomslag i polisarbetet,
2. att polisverksamheten bedrivs effektivt och med iakttagande av rättssäkerhetens krav,
3. att förvaltningen inom polisväsendet fungerar väl.

Om de mål för verksamheten som anges i andra stycket inte uppnås eller om det annars kommer fram omständigheter som visar att verksamheten inom polisen inte bedrivs på ett tillfredsställande sätt, skall rikspolisstyrelsen genom påpekanden och anmaningar eller på annat sätt söka åstadkomma rättelse. Vid behov skall rikspolisstyrelsen anmäla förhållandet till regeringen. Förordning (1991:607).

2 b § Tillsyn som gäller förhållanden vid en viss polismyndighet bör i första hand inriktas på de polismyndigheter till vilka de regionala chefsfunktionerna är lokaliserade. Ärenden som gäller andra polismyndigheter får överlämnas till länsstyrelsen. Förordning (1992:772).

Samordningsuppgifter

3 § Rikspolisstyrelsen svarar för samordningen av
1. den polisiära planläggningen hos civilbefälhavarna,
2. polisens åtgärder mot brottslighet i samband med otillåten inresa eller vistelse i landet,
3. polisens planering för sådana särskilda händelser där intresset av samordnade insatser är särskilt framträdande och
4. de statliga myndigheternas medverkan i ambulans- och räddningsflygtjänsten samt fjällräddningstjänsten.

Säkerhetspolisens uppgifter

4 § Rikspolisstyrelsen leder polisverksamhet för att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet.

Rikspolisstyrelsen leder också, även om verksamheten inte avser att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet, polisverksamhet i fråga om
1. terrorismbekämpning,
2. bevaknings- och säkerhetsarbete som avser den centrala statsledningen eller som har samband med statsbesök och liknande

händelser samt

3. annat personskydd i den utsträckning styrelsen bestämmer.

Inom rikspolisstyrelsen bedrivs den polisverksamhet som nu sagts vid säkerhetspolisen.

5 § Säkerhetspolisen skall också

1. fullgöra de uppgifter som rikspolisstyrelsen har att utföra enligt personalkontrollkungörelsen (1969:446), förordningen (1981:421) om säkerhetsskyddet vid statliga myndigheter och upphandlingsförordningen (1986:366),

2. svara för den beredskapsplanering som rikspolisstyrelsen har att utföra och

3. lämna tekniskt biträde åt polisväsendet i den utsträckning som det är lämpligt med hänsyn till verksamhetens art.

Annan polisledning

6 § Rikspolisstyrelsen får utöver vad som följer av 4 och 5 §§ leda polisverksamhet i fråga om

1. polisverksamhet som bedrivs med hjälp av flyg,

2. spaning mot och, om det finns särskilda skäl för det, utredning av narkotikabrottslighet, ekonomisk brottslighet och annan brottslighet, om brottsligheten är av särskilt grov beskaffenhet och har riksomfattande karaktär eller internationell anknytning,

3. spaning mot och utredning av brottslighet som riktar sig mot postverket, om spaningen eller utredningen kräver särskild kännedom om postverkets rutiner vid postbefordran,

4. bearbetning i spanings- och utredningssyfte av sådan information om brottslighet som finns tillgänglig hos styrelsen,

5. polisverksamhet som föranleds av transporter av kärnämne eller kärnavfall och

6. spaning efter intagna i kriminalvårdsanstalt som avvikit från verkställigheten av straff för sådan brottslighet som avses i 2, om det finns särskilda skäl för styrelsen att utöva polisledningen.

Samarbete med andra polismyndigheter

7 § När rikspolisstyrelsen leder polisverksamhet skall styrelsen, i den

utsträckning som behövs för att verksamheten skall kunna bedrivas effektivt, samarbeta med de regionala och lokala polismyndigheter som berörs. Styrelsen skall därvid fortlöpande lämna upplysningar till de regionala och lokala polismyndigheterna om förhållanden som har betydelse för dessa myndigheters verksamhet.

Polisförstärkning m.m.

8 § Rikspolisstyrelsen får tillkalla polisförstärkning från de lokala polismyndigheterna i den utsträckning som behövs för att leda polisverksamhet i fråga om bevaknings- och säkerhetsarbete i samband med statsbesök och liknande händelser.

För annan sådan polisverksamhet som anges i 4-6 §§ får rikspolisstyrelsen tillkalla polisförstärkning från de lokala polismyndigheterna i den utsträckning som regeringen beslutar.

9 § Om en länsstyrelse begär det, skall rikspolisstyrelsen i mån av tillgång till resurser lämna förstärkning vid spaning eller utredning som leds av en lokal eller en regional polismyndighet.

10 § Behövs polisförstärkning från ett län till ett annat och kan de länsstyrelser som berörs inte enas i frågan, får rikspolisstyrelsen besluta i saken.

Vid särskilda händelser får rikspolisstyrelsen på begäran av en länsstyrelse besluta om polisförstärkning från ett eller flera län till ett annat län.

Rikspolisstyrelsen får beordra poliser som är elever vid polishögskolan att tjänstgöra som polisförstärkning, om det finns särskilda skäl för det. Förordning (1990:522).

11 § För tjänstgöring vid sådan utbildning som bedrivs av rikspolisstyrelsen får styrelsen tillkalla poliser från de lokala polismyndigheterna i den utsträckning som regeringen beslutar.

Rikspolisstyrelsen får tillkalla poliser från de lokala polismyndigheterna för att biträda styrelsen vid beredning av sådana frågor som prövas av personalansvarsnämnden vid rikspolisstyrelsen och för att tjänstgöra hos styrelsen under högst ett år för arbete med visst projekt.

Föreskriftsrätt m.m.

12 § Rikspolisstyrelsen skall utfärda allmänna råd om polisverksamheten i den utsträckning som detta behövs för att uppnå planmässighet, samordning och rationalisering av polisens arbete.

13 § Rikspolisstyrelsen får meddela föreskrifter om

1. ekonomiadministrativa och personaladministrativa rutiner inom polisväsendet,
2. förbindelsetjänsten och larmrutinerna inom polisväsendet,
3. beväpning och övrig personlig utrustning för poliser och annan personal inom polisväsendet,
4. sådan utrustning som används i polisverksamheten,
5. säkerheten i samband med automatisk databehandling inom polisväsendet,
6. ADB-baserade eller andra gemensamma informationssystem för polisväsendet,
7. polisväsendets beredskapsplanläggning och försvarsutbildning,
8. polismyndigheternas samarbete med utländska polismyndigheter,
9. rekryteringsverksamheten inom polisväsendet och
10. polisverksamhet som hör till säkerhetspolisens område.

Föreskrifter får meddelas endast för att tillgodose behovet av enhetlighet inom polisen. Om enhetlighet kan uppnås genom allmänna råd eller på något annat, mindre ingripande sätt, skall den vägen väljas. Förordning (1992:772).

Uppdragsverksamhet

14 § Rikspolisstyrelsen får efter medgivande av regeringen för särskilt fall bedriva uppdragsverksamhet i fråga om säkerhetsskydd och annat säkerhetsarbete.

Verksförordningens tillämpning

15 § Verksförordningen (1987:1100) skall tillämpas på rikspolisstyrelsen, med undantag av 18 § såvitt avser säkerhetspolisen.

Rikspolisstyrelsens ledning

16 § Rikspolischefen är chef för rikspolisstyrelsen.

17 § Säkerhetspolisen leds av säkerhetspolischefen. Säkerhetspolischefen ansvarar med de inskränkningar som följer av andra stycket för den löpande verksamheten vid säkerhetspolisen och för de uppgifter där som i övrigt en myndighets chef har att utföra enligt verksförordningen (1987:1100). Säkerhetspolischefen skall hålla rikspolischefen informerad om verksamheten. Säkerhetspolischefen bestämmer vem som är hans ställföreträdare.

Av rikspolischefen avgörs sådana frågor på säkerhetspolisens område som är av särskild vikt och sådana säkerhetsfrågor som också berör andra polismyndigheter. Rikspolischefen får också i ett särskilt fall avgöra en fråga.

18 § Rikspolischefens ställföreträdare förordnas av regeringen efter anmälan av rikspolischefen. Förordnandet meddelas för viss tid. I frågor på säkerhetspolisens område är dock säkerhetspolischefen rikspolischefens ställföreträdare. Förordning (1991:607).

Styrelsen

19 § Rikspolisstyrelsens styrelse består av högst åtta personer, rikspolischefen medräknad. Vid handläggning av ärenden på säkerhetspolisens område ingår också säkerhetspolischefen i styrelsen.

Rikspolischefen är styrelsens ordförande. En av de andra ledamöterna är vice ordförande, om något annat inte följer av tredje stycket.

Om rikspolischefen har förhinder när styrelsen skall handlägga ett ärende på säkerhetspolisens område, inträder säkerhetspolischefen som ordförande.

20 § Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst fyra av de andra ledamöterna är närvarande.

I personalkontrollkungörelsen (1969:446) finns särskilda bestämmelser om styrelsens beslutförhet i vissa ärenden.

21 § Chefen eller, då denne har förhinder, biträdande chefen för

utrikesdepartementets politiska avdelning är styrelsens sakkunnige i utrikespolitiska frågor. Den sakkunnige får för ett visst tillfälle sätta någon annan i sitt ställe.

Den sakkunnige får vara närvarande och yttra sig vid styrelsens sammanträden i frågor som gäller polisverksamhet som hör till säkerhetspolisens område. Den sakkunnige bör vara närvarande när styrelsen handlägger frågor med internationell anknytning.

Styrelsens ansvar och uppgifter

22 § Utöver vad som anges i 11-13 §§ verksförordningen (1987:1100) skall styrelsen nära följa verksamheten vid säkerhetspolisen, särskilt med avseende på tillämpningen av de riktlinjer för verksamheten som regeringen meddelar. Styrelsen skall en gång om året och därutöver när det behövs lämna regeringen de synpunkter och förslag som granskningen föranleder.

I personalkontrollkungörelsen (1969:446) finns särskilda bestämmelser om styrelsens uppgifter.

Organisation

23 § Vid rikspolisstyrelsen finns - förutom rikspolischefen och säkerhetspolischefen - tre avdelningschefer, en för administrativa frågor, en för polisfrågor och en för utvecklingsfrågor.

Under avdelningschefen för administrativa frågor finns polishögskolan, som förestås av en rektor. Under avdelningschefen för polisfrågor finns en enhet för ledning av polisverksamhet (rikskriminalpolisen).

Hos rikspolisstyrelsen finns också en chefsjurist och en professor för polisforskning. Förordning (1991:607).

24 § Säkerhetspolisen är indelad i fyra huvudenheter. Varje enhet förestås av en chef.

Personalföreträdare

25 § Personalföreträdarförordningen (1987:1101) skall tillämpas på rikspolisstyrelsen. Personalföreträdare får även den vara som är anställd i den lokala polisorganisationen eller vid statens kriminaltek-

niska laboratorium.

Den som har utsetts att vara personalföreträdare får medverka i den personalansvarsnämnd som anges i 26 § också när nämnden behandlar frågor som rör anställda vid statens kriminaltekniska laboratorium eller vid den lokala polisorganisationen.

Personalansvarsnämnden

26 § Personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen prövar frågor som anges i 19 § verksförordningen (1987:1100) för anställda vid Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium och den lokala polisorganisationen.

Nämnden består - förutom av rikspolischefen och personalföreträdarna - av chefsjuristen, den avdelningschef eller byråchef som rikspolischefen bestämmer och tre särskilt utsedda ledamöter. Vid handläggning av ärenden som gäller anställda vid säkerhetspolisen ingår också säkerhetspolischefen i nämnden.

Rikspolischefen är ordförande och en av de övriga ledamöterna är vice ordförande.

Nämnden är beslutför när ordföranden och minst fyra andra ledamöter är närvarande. Förordning (1992:772).

27 § I ärenden som gäller disciplinansvar, avstängning, avsked eller uppsägning bestämmer ordföranden om ett förfarande inför nämnden skall inledas. Ordföranden får avskriva ett ärende, om det är uppenbart att ärendet inte skall leda till någon åtgärd från nämndens sida.

Har nämnden beslutat att avstänga någon från arbetet och är det på grund av ändrade förhållanden uppenbart att beslutet inte längre bör gälla, får ordföranden ensam besluta i frågan.

Beslut som har fattats enligt denna paragraf skall anmälas vid nästa sammanträde med nämnden. Förordning (1992:772).

Tjänsteförslagsnämnden

27 a § Tjänsteförslagsnämnden vid Rikspolisstyrelsen handlägger sådana ärenden i vilka Rikspolisstyrelsen skall avge förslag eller yttrande enligt 7 kap. 3, 4 eller 10 a § polisförordningen (1984:730).

Nämnden består av rikspolischefen, som också är ordförande i

nämnden, och högst nio särskilt utsedda ledamöter.

Nämnden är beslutför när ordföranden och minst fyra andra ledamöter är närvarande. När ärenden av principiell natur eller annars av större vikt handläggs bör om möjligt samtliga ledamöter vara närvarande. Förordning (1992:772).

Ärendenas handläggning

28 § Beslut som innebär ledning av polisverksamhet får fattas utan föredragning.

Tjänstetillsättning m.m.

29 § Rikspolischefen och säkerhetspolischefen förordnas av regeringen för en bestämd tid.

Tjänster som avdelningschef, chefsjurist, rektor, professor och chef för enheten för ledning av polisverksamhet tillsätts av regeringen efter anmälan av rikspolischefen. Tjänster som chef för huvudenhet vid säkerhetspolisen tillsätts av regeringen efter anmälan av rikspolischefen och säkerhetspolischefen.

Andra tjänster tillsätts av rikspolisstyrelsen. Förordning (1991:607).

30 § Tjänster som polisassistent, inspektör och kommissarie vid Rikspolisstyrelsen inrättas av Rikspolisstyrelsen. Andra polistjänster vid Rikspolisstyrelsen inrättas av regeringen. Förordning (1992:772).

31 § Andra styrelseledamöter än rikspolischefen och säkerhetspolischefen utses av regeringen för en bestämd tid.

Regeringen utser vice ordförande i Rikspolisstyrelsens styrelse och i personalansvarsnämnden.

Regeringen förordnar de ledamöter av personalansvarsnämnden och tjänsteförslagsnämnden som utses särskilt. Förordning (1992:772).

Bisysslor

32 § Besked om bisyssla enligt 37 § andra stycket anställningsförordningen (1965:601) lämnas av rikspolisstyrelsen även i fråga om avdelningscheferna, chefsjuristen, rektorn, professorn, chefen för

enheten för ledning av polisverksamhet och cheferna för huvudenheterna vid säkerhetspolisen. Förordning (1991:607).

Övergångsbestämmelser

1992:772

Denna förordning träder i kraft, i fråga om föreskrifterna om tjänsteförslagsnämnd den 1 oktober 1992, och i övrigt den 1 juli 1992.

KUNGL. BIBL.
1993-11-12
STOCKHOLM

Statens offentliga utredningar 1993

Kronologisk förteckning

1. Styrnings- och samarbetsformer i biståndet. UD
2. Kursplaner för grundskolan. U.
3. Ersättning för kvalitet och effektivitet.
   - Utformning av ett nytt resurstilldelningssystem för grundläggande högskoleutbildning. U.
4. Statligt stöd till rehabilitering av tortyrskadade flyktingar m. fl. S.
5. Bensodiazepiner – beroendeframkallande psykofarmaka. S.
6. Livsmedelshygien och småskalig livsmedelsproduktion. Jo.
7. Löneskillnader och lönediskriminering. Om kvinnor och män på arbetsmarknaden. Ku.
8. Löneskillnader och lönediskriminering. Om kvinnor och män på arbetsmarknaden. Bilagedel. Ku.
9. Postlag. K.
10. En ny datalag. Ju.
11. Socialförsäkringsregister. S.
12. Vårdhögskolor
    - kvalitet – utveckling – huvudmannaskap. U.
13. Ökad konkurrens på järnvägen. K.
14. EG och våra grundlagar. Ju.
15. Svenska regler för internationell omfördelning av olja vid en oljekris. N.
16. Nya villkor för ekonomi och politik – ekonomikommissionens förslag. Fi.
16. Nya villkor för ekonomi och politik – ekonomikommissionens förslag. Bilagor. Fi.
17. Ägandet av radio och television i allmänhetens tjänst. Ku.
18. Acceptans Tolerans Delaktighet. M.
19. Kommunerna och miljöarbetet. M.
20. Riksbanken och prisstabiliteten. Fi.
21. Ökat personval. Ju.
22. Vad är ett statsråds arbete värt? Fi.
23. Kunskapens krona. U.
24. Utlänningslagen – en partiell översyn. Ku.
25. Sociala åtgärder för jordbrukare. Jo.
26. Handläggningen av vissa säkerhetsfrågor. Ju.
27. Miljöbalk. Del 1 och 2. M.
28. Bankstödsnämnden. Fi.
29. Fortsatt reformering av företagsbeskattningen. Del 2. Fi.
30. Rätten till bistånd inom socialtjänsten. S.
31. Kommunernas roll på alkoholområdet och inom missbrukarvården. S.
32. Ny anställningsskyddslag. A.
33. Åtgärder för att förbereda Sveriges jordbruk och livsmedelsindustri för EG. Jo.
34. Förarprövare. K.
35. Reaktion mot ungdomsbrott. Del A och B. Ju.
36. Lag om totalförsvarsplikt. Fö.
37. Justitiekanslern. En översyn av JK:s arbetsuppgifter m.m. Ju.
38. Hälso- och sjukvården i framtiden – tre modeller. S.
39. En gräns för filmcensuren. Ku.
40. Fri- och rättighetsfrågor. Del A och B. Ju.
41. Folk- och bostadsräkning år 1990 och i framtiden. Fi.
42. Försvarets högskolor. Fö.
43. Politik mot arbetslöshet. A.
44. Översyn av tjänsteinkomstbeskattningen. Fi.
45. Trosa bryter sig loss. Bytänkande eller demokratins räddning. C.
46. Vissa kyrkofrågor. C.
47. Konsekvenser av valmöjligheter inom skola, barnomsorg, äldreomsorg och primärvård. C.
48. Kommunala verksamheter i egen förvaltning och i kommunala aktiebilag. En jämförande studie. C.
49. Ett år med betalningsansvar. S.
50. Serveringsbestämmelser. S.
51. Naturupplevelser utan buller – en kvalitet att värna. M.
52. Ersättning vid arbetslöshet. A.
53. Kostnadsutjämning mellan kommuner. Fi.
54. Utvisning på grund av brott. Ku.
55. Det allmännas skadeståndsansvar. Ju.
56. Kontrollen över export av strategiskt känsliga varor. UD.
57. Beskattning av fastigheter, del I
    - Schablonintäkt eller fastighetsskatt? Fi.
58. Effektivare ledning i statliga myndigheter. Fi.
59. Ny marknadsföringslag. C.
60. Polisens rättsliga befogenheter. Ju.
61. Överföring av HIV-smitta genom läkemedlet Preconativ. S.
62. Rättssäkerheten vid beskattningen. Fi.
63. Person och parti – Studier i anslutning till Personvalskommitténs betänkande Ökat personval (SOU 1993:21). Ju.
64. Frågor för folkbildningen. U.
65. Handlingsplan mot buller. Handlingsplan mot buller. Bilagedel. M.
66. Lag om införande av miljöbalken. M.
67. Slutförvaring av använt kärnbränsle – KASAMs yttrande över SKBs FUD-program 92. M.
68. Elkonkurrens med nätmonopol. N.

Statens offentliga utredningar 1993

Kronologisk förteckning

69. Revisorerna och EG. N.
70. Strategi för småföretagsutveckling. N.
71. Organisationernas bidrag. C.
72. Att inhämta synpunkter från medborgarna - Det kommunala omröstningsinstitutet i tillämpning. C.
73. Radikala organisationsförändringar i kommuner och landsting. C.
74. Kvalitetsmätning i kommunal verksamhet. C.
75. Vissa mervärdeskattefrågor II, - offentlig verksamhet m.m. Fi.
76. Verkställighet av fängelsestraff. Ju.
77. Kommunal tjänsteexport och internationellt bistånd.C.
78. Miljöskadeförsäkringen i framtiden. M.
79. Handel och miljö - mot en hållbar spelplan. M.
80. Statsförvaltningen och EG. Ju.
81. Översyn av arbetsmiljölagen. A.
82. Frivilligt socialt arbete. Kartläggning och kunskapsöversikt. S.
83. Statistik och integritet, del 1 - Skydd för uppgifter till den statliga statistiken m.m. Fi.
84. Innovationer för Sverige. N.
85. Ursprung och utbildning - social snedrekrytering till högre studier. U.
86. Amningsvänliga sjukhus - för att skydda, stödja och främja amning. S.
87. Beredskapslagring av olja. N.
88. Produktsäkerhetslagen och EG. C.
89. Massflykt till Sverige av asyl- och hjälpsökande. Fö.
90. Lokal demokrati i utveckling. C.
91. Socialtjänstens roll i samhällsplanering och samhällsarbete. - En kunskapsöversikt och ett diskussionsunderlag. S.
92. Den centrala polisorganisationen. Ju.

Statens offentliga utredningar 1993

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

En ny datalag. [10]
EG och våra grundlagar. [14]
Ökat personval. [21]
Handläggningen av vissa säkerhetsfrågor. [26]
Reaktion mot ungdomsbrott. Del A och B. [35]
Justitiekanslern. En översyn av JK:s arbetsuppgifter m.m. [37]
Fri- och rättighetsfrågor. Del A och B. [40]
Det allmännas skadeståndsansvar. [55]
Polisens rättsliga befogenheter. [60]
Person och parti – Studier i anslutning till Personvalskommitténs betänkande
Ökat personval (SOU 1993:21). [63]
Verkställighet av fängelsestraff. [76]
Statsförvaltningen och EG. [80]
Den centrala polisorganisationen. [92]

Utrikesdepartementet

Styrnings- och samarbetsformer i biståndet. [1]
Kontrollen över export av strategiskt känsliga varor. [56]

Försvarsdepartementet

Lag om totalförsvarsplikt. [36]
Försvarets högskolor. [42]
Massflykt till Sverige av asyl- och hjälpsökande. [89]

Socialdepartementet

Statligt stöd till rehabilitering av tortyrskadade flyktingar m. fl. [4]
Bensodiazepiner – beroendeframkallande psykofarmaka. [5]
Socialförsäkringsregister. [11]
Rätten till bistånd inom socialtjänsten. [30]
Kommunernas roll på alkoholområdet och inom missbrukarvården. [31]
Hälso- och sjukvården i framtiden – tre modeller. [38]
Ett år med betalningsansvar. [49]
Serveringsbestämmelser. [50]
Överföring av HIV-smitta genom läkemedlet Preconativ. [61]
Frivilligt socialt arbete. Kartläggning och kunskapsöversikt. [82]
Amningsvänliga sjukhus – för att skydda, stödja och främja amning. [86]
Socialtjänstens roll i samhällsplanering och samhällsarbete. – En kunskapsöversikt och ett diskussionsunderlag. [91]

Kommunikationsdepartementet

Postlag. [9]
Ökad konkurrens på järnvägen. [13]
Förarprövare. [34]

Finansdepartementet

Nya villkor för ekonomi och politik – ekonomikommisionens förslag. [16]
Nya villkor för ekonomi och politik – ekonomikommisionens förslag. Bilagor. [16]
Riksbanken och prisstabiliteten. [20]
Vad är ett statsråds arbete värt? [22]
Bankstödsnämnden. [28]
Fortsatt reformering av företagsbeskattningen. Del 2. [29]
Folk- och bostadsräkning år 1990 och i framtiden. [41]
Översyn av tjänsteinkomstbeskattningen. [44]
Kostnadsutjämning mellan kommuner. [53]
Beskattning av fastigheter, del I
– Schablonintäkt eller fastighetsskatt? [57]
Effektivare ledning i statliga myndigheter. [58]
Rättssäkerheten vid beskattningen. [62]
Vissa mervärdeskattefrågor II, – offentlig verksamhet m.m. [75]
Statistik och integritet, del 1 – Skydd för uppgifter till den statliga statistiken m.m. [83]

Utbildningsdepartementet

Kursplaner för grundskolan. [2]
Ersättning för kvalitet och effektivitet.
– Utformning av ett nytt resurstilldelningssystem för grundläggande högskoleutbildning. [3]
Vårdhögskolor
– kvalitet – utveckling – huvudmannaskap. [12]
Kunskapens krona. [23]
Frågor för folkbildningen. [64]
Ursprung och utbildning – social snedrekrytering till högre studier. [85]

Jordbruksdepartementet

Livsmedelshygien och småskalig livsmedelsproduktion. [6]
Sociala åtgärder för jordbrukare. [25]
Åtgärder för att förbereda Sveriges jordbruk och livsmedelsindustri för EG. [33]

Statens offentliga utredningar 1993

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Ny anställningsskyddslag. [32]
Politik mot arbetslöshet. [43]
Ersättning vid arbetslöshet. [53]
Översyn av arbetsmiljölagen. [81]

Kulturdepartementet

Löneskillnader och lönediskriminering.
Om kvinnor och män på arbetsmarknaden. [7]
Löneskillnader och lönediskriminering. Om kvinnor och män på arbetsmarknaden. Bilagedel. [8]
Ägandet av radio och television i allmänhetens tjänst. [17]
Utlänningslagen - en partiell översyn. [24]
En gräns för filmcensuren. [39]
Utvisning på grund av brott. [54]

Näringsdepartementet

Svenska regler för internationell omfördelning av olja vid en oljekris. [15]
Elkonkurrens med nätmonopol. [68]
Revisorerna och EG. [69]
Strategi för småföretagsutveckling. [70]
Innovationer för Sverige. [84]
Beredskapslagring av olja. [87]

Civildepartementet

Trosa bryter sig loss. Bytänkande eller demokratins räddning. [45]
Vissa kyrkofrågor. [46]
Konsekvenser av valmöjligheter inom skola, barnomsorg, äldreomsorg och primärvård. [47]
Kommunala verksamheter i egen förvaltning och i kommunala aktiebilag. En jämförande studie. [48]
Ny marknadsföringslag. [59]
Organisationernas bidrag. [71]
Att inhämta synpunkter från medborgarna - Det kommunala omröstningsinstitutet i tillämpning. [72]
Radikala organisationsförändringar i kommuner och landsting. [73]
Kvalitetsmätning i kommunal verksamhet. [74]
Kommunal tjänsteexport och internationellt bistånd.[77]
Produktsäkerhetslagen och EG. [88]
Lokal demokrati i utveckling. [90]

Miljö- och naturresursdepartementet

Acceptans Tolerans Delaktighet. [18]
Kommunerna och miljöarbetet. [19]
Miljöbalk. Del 1 och 2. [27]
Naturupplevelser utan buller - en kvalitet att värna. [51]
Handlingsplan mot buller.
Handlingsplan mot buller. Bilagedel. [65]
Lag om införande av miljöbalken. [66]
Slutförvaring av använt kärnbränsle - KASAMs yttrande över SKBs FUD-program 92. [67]
Miljöskadeförsäkringen i framtiden. [78]
Handel och miljö - mot en hållbar spelplan. [79]